Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

3 ноябрь, жума, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 214 (1216)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

СУРАТДА: қабул пайти. Р. ЖУМАНИЁЗОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2 ноябрь куни Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Стенли Туэмлер Эскудерони қабул қилди.

Самимий суҳбат чоғида Президент Ислом Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеяси тантанали мажлисида иштирок этиш учун Нью-Йоркка ва шунингдек, Вашингтонга сафари якунлари ҳамда Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларини янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Мамлакатимиз раҳбари мазкур сафар мобайнида АҚШ вице-президенти Альберт Гор, Америка ишбилармон доиралари, хусусан, «Чейз Манхеттен банк» раҳбарлари ва «Американ интернешнл груп» кенгаши вакиллари билан ўтказган учрашувлари ғоят самарали бўлганини қайд этиб, бу Ўзбекистон-Америка муносабатларининг тобора мустаҳкамланиб бораётганидан дарак беради, деб таъкидлади.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА).

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

Жанубий Африка Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланган Жакобус Адриан Экстин 2 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон билан Африка қитъасидаги йирик давлатлардан бири бўлмиш Жанубий Африка Республикаси ўртасида ўзаро дўстона муносабатларнинг ўрнатилиши ҳар икки мамлакат халқлари манфаатига хизмат қилишини айтди.

Республикамиз раҳбари элчига янги маъсулиятли ва шарафли вазифани адо этишида муваффақият тилади.

Жакобус Адриан Экстин ўз ҳукумати раҳбарияти Ўзбекистонда юз бераётган иқтисодий-ижтимоий ўзгаришларни диққат билан кузатиб келаётгани ва мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро тенг ҳуқуқли ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга тайёр эканини таъкидлади. Шунингдек, бу йўлда у ўз куч ва ғайратини сарфлашини билдирди.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА).

• Ишонч ёрлиғи топширилиши муносабати билан

ЖАНУБИЙ АФРИКА РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ЖАКОБУС АДРИАН ЭКСТИН

1942 йилда Жанубий Африка Республикасида туғилган. 1963 йилда Претория университетини ва 1974 йилда Жанубий Африка университетининг сиёсий фанлар бўлимини битирган. Мутахассислиги — сиёсатшунос. Сиёсатшунослик доктори.

1961-1968 йилларда — давлат хизматига ишга киради ва ЖАР Ташқи ишлар вазирлигида турли лавозимларда ишлайди.

1968-1973 йилларда — Вашингтондаги ЖАР элчихонаси ходими.

1973-1976 йилларда — ЖАР Ташқи ишлар вазирлигининг БМТ ва Намибия сектори мудири.

1976-1980 йилларда — БМТ қошидаги ЖАР доимий ваколатхонасининг ходими, элчи даражасидаги доимий вакили.

1981-1983 йилларда — Ташқи ишлар вазирлиги режалаштириш бўлимининг бошлиғи.

1983-1988 йилларда — Жанубий Африка телерадиоэшиттириш қўмитаси (Эй-Би-Си) бош директори.

1988-1990 йилларда — «Баирд коммоникейшнз», «Рудолф инк» компанияларининг сиёсий масалалар бўйича маслаҳатчиси (Йоханнесбург шаҳри).

1990-1991 йилларда — ЖАРнинг Намибиядаги элчиси.

1992-1995 йилларда — ЖАРнинг БМТ қошидаги ҳамда БМТнинг Женева бўлимидаги элчи даражасидаги доимий вакили.

1995 йил — ЖАРнинг Туркиядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси, айни пайтда ЖАРнинг Озарбайжон Республикасидаги, Қирғизистон Республикасидаги, Туркманистондаги элчиси.

1995 йил февралидан — ЖАРнинг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси.

Уйланган, учта фарзанди бор.

Инглиз, африкаанс ва немис тилларини билади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот хизмати.

АКАДЕМИК ОЛИМЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

2 ноябрь куни Президент Ислом Каримов Республика Фанлар академияси вакиллари — бир гуруҳ академик олимлар билан учрашди. Суҳбат чоғида давлатимиз раҳбари мамлакат иқтисодиётини ривожлантиришда, мустақилликни янада мустаҳкамлашда илм-фаннинг аҳамияти беқиёс эканини таъкидлади. Ватанимизнинг илм-зиё салоҳиятини, халқимиз маънавиятини янада юксалтириш, бой маданий ва илмий меросни асраб-авайлаш, айниқса тараққиётнинг муҳим омили бўлган фундаментал фанларни ривожлантириш борасида олимлар олдида турган долзарб вазифалар хусусида тўхталди. Жаҳон фани ютуқларидан вақтида ва тўла хабардор бўлиш, янги технология ва ишланмаларни ишлаб чиқаришга татбиқ этиш, шунингдек, фан кишиларининг самарали меҳнат қилиши учун қулай шароит яратиб бериш зарурлиги хусусида гапирди.

Мулоқот иштирокчилари илм-фанни ривожлантириш йўлида қилинаётган ғамхўрлик учун юртбошимизга миннатдорлик изҳор этдилар.

Учрашувда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев, Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов қатнашди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТГА МАКТУБ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жаноби олийларига

Жаноби олийлари,

Меҳмондўстлигингиз ва яқинда Ўзбекистонга ташрифим чоғида гўзал мамлакатингизни менга кўрсатган халқингиз вакиллари учун Сизга самимий миннатдорлигимни изҳор этишга ижозат бергайсиз. Ташрифим қисқа муддатли бўлса-да, Ўзбекистоннинг бутун жаҳонга машҳур бўлган айрим тарихий маданий шаҳарларини кўздан кечиришим ва сизларнинг меросингиз бойликлари билан танишишим учун ажойиб имкониятга эга бўлдим.

Самарқанд, Бухоро ва Хивага қилган сафарим ҳаётимдаги ҳаяжонли дамларим бўлди. У ерлар эртаклардаги каби афсонавий ва тарихий жойлардир.

Мен ипак йўли шу жойлардан ўтиб, маданиятлар ва динларнинг бир-бирига кириб келишига ва Шарқ билан Ғарбнинг мулоқотига кўмаклашганини тасаввур этишга ҳаракат қилдим. Мен борган жойлар инсоният тақдирлари чорраҳалари ўтган буюк шаҳарлар эди.

Ҳозир биз, тарих билан ҳисоблашган ҳолда, ипак йўли тинчлик ва мулоқот йўли сифатида хизмат қилишни давом эттиришига кўмаклашмоғимиз лозим.

Мен халқаро Марказий Осиё тадқиқотлари Халқаро институтини очиш шарафига муяссар бўлдим. Бу институт ушбу орзу-умидларни амалга оширишда ЮНЕСКО томонидан берилган ёрдамнинг чинакам намунасидир.

Сизнинг ЮНЕСКОнинг барча ваколатлари доирасидаги фаолияти билан чуқур қизиқишингиздан мамнун бўлганимни айтишимга ҳам ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон ҳукумати билан ЮНЕСКО ўртасида баҳамжиҳат ҳаракатлар тўғрисидаги меморандумнинг имзоланиши ютуқларимизни мустаҳкамлади ва ҳамкорлигимиз соҳаларини кенгайтирди.

Сиз билан биз ҳар томонлама муҳокама қилган кўпгина масалалар юзасидан ҳозирнинг ўзидаёқ тегишли қарорлар қабул қилинди ва котибият бундан буёнги ҳамкорлигимиз масалалари юзасидан Сизнинг доимий ваколатхонангиз билан мустаҳкам алоқа қилиб туради.

Таклифингиз ва мамлакатингизга ташрифим давомида менга кўрсатган олижаноб меҳмондўстлигингиз учун Сизга ва Сиз орқали бутун Ўзбекистон Республикаси халқига яна бир бор миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Пировардида, ЮНЕСКОнинг қароргоҳига ташриф буюриш ҳақидаги таклифимни яна бир бор такрорламоқчиман. ЮНЕСКОнинг 50 йиллигини байрам қилиш даврида Сизни таклиф этиш бизга алоҳида шараф ва мамнуният бахш этади.

Мен Сизга ташрифни 1996 йил апрель ойининг охирларида ёки май ойининг бошларида, ЮНЕСКО Ижроия Кенгашининг баҳорги сессияси ишлаб турган пайтда амалга оширишни таклиф қилган бўлардим. Шу муносабат билан Сизнинг, эҳтимолки, Ижроия Кенгаш ҳузурида сўзга чиқишингиз ҳамда шу даврда ўтказиш режалаштирилаётган темурийлар даври ҳақидаги Ўзбекистон кўргазмасини очишингиз биз учун шарафли иш бўлур эди.

Ижроия Кенгашининг баҳорги сессиясини ўтказишнинг тасдиқланган муддатларини менинг котибиятим ЮНЕСКО ишлари бўйича миллий комиссиянгизга қўшимча равишда маълум қилади.

Жаноби олийлари, Сизга зўр эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

Сизни тезроқ кўриш умиди билан,

Федерико МАЙОР,
ЮНЕСКО Бош директори.

МАҚСАДИМИЗ — ТИНЧЛИК, БАРҚАРОРЛИК, ҲАМКОРЛИК

Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон телевидениеси мухбирининг саволларига жавоблари

МУХБИР: — Муҳтарам Президент! Сиз бошчилигингиздаги Ўзбекистон делегацияси Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллиги муносабати билан ўтказилган сессияда иштирок этиб қайтди. Бу мўътабар халқаро ташкилот минбаридан туриб нутқ сўзладингиз. Илтимос, дастлабки таассуротларингиз билан ўртоқлашсангиз.

ПРЕЗИДЕНТ: — Ўзбекистон Республикаси делегациясининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг катта тўйига — 50 йиллик юбилейига таклиф қилиниши давлатимиз жаҳондаги энг нуфузли ташкилотнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида тан олинганини яна бир карра тасдиқлайди.

Ушбу анжуман кун тартибига асосан иккита масала қўйилган эди. **Биринчидан,** Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 50 йил давомида амалга оширган ишларга баҳо бериш; **иккинчидан,** бу ташкилотнинг бугунги фаолиятига замон нуқтаи назаридан қараш, уни ҳозирги халқаро ҳаёт талабларига мувофиқлаштириш.

Маълумки, бугунги кун 50 йил олдинги ҳаётдан тубдан фарқ қилади. Башарият, халқлар тараққиёти, давлатлар ривожи, умуман бугунги вазият бундан ярим аср аввалги — Иккинчи жаҳон уруши тугаган даврдагидан жуда ўзгариб кетди. Ҳозирги замон талаби ҳам бошқача. Шунинг учун Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳуқуқларини кенгайтириш, бугунги ҳаётга, халқлар ривожига ҳар томонлама кўмаклашиш, урушга қарши курашни кучайтириш, умуман барқарорликни сақлаш, умумбашарий масалаларни ҳал этишдаги имкониятларини кенгайтириш асосида унинг таркибини ўзгартириш керак. Бирлашган Миллатлар Ташкилотига бошқача кўз билан қараш, уни бугунги замонга, шароит ва тизимга мувофиқлаштириш вақти етди.

Шунинг учун анжуманда сўзга чиққан ҳар бир давлат раҳбари аввалambор шу икки масалага алоҳида эътибор берди. Ўтган эллик йил давомида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти учинчи жаҳон урушининг олдини олиш, айрим минтақаларда пайдо бўлаётган ўзаро низоларни бартараф этиш, очарчиликка қарши кураш, ривожланаётган давлатларга ёрдам уюштириш каби салмоқли ишларни амалга оширди.

Бу ўринда касалликларга қарши кураш ҳақида гапириб ўтирмасак ҳам бўлади.

Мисол учун Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотини олайлик. Бу ташкилот ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бир бўлагидир. Кўпчилик эса «Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти» деганда қандайдир мустақил халқаро тузилмани тушунади. Аслида эса, бундай эмас, бу ташкилот Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тизимига киради. Шунинг учун ҳам касалликларга, хусусан сурункали ва юқумли касалликларга қарши кураш бугунги кунда БМТ фаолиятидаги муҳим йўналишлардан бири ҳисобланади. Мен ҳали маданиятни ошириш, саводсизларни саводхон қилиш, кишиларнинг жаҳон цивилизацияси қадриятларидан баҳраманд бўлишини таъминлаш тўғрисида гапираётганим йўқ.

БМТнинг асосий вазифасига қисқача тавсиф берилса, мен уни халқлар ўртасидаги аҳилликни таъминлаш, турли қарама-қаршиликлар, тўқнашувларга олиб келадиган низоларга йўл қўймасликдан иборат, деган бўлур эдим. Шунинг учун ҳам бизнинг Нью-Йоркда айтадиган гапларимиз етарли эди. Бу нуфузли халқаро ташкилот фаолиятига танқидий қараш ҳам ўзини тўла оқлади.

Жуда кўп давлатлар раҳбарларининг нутқида масалага фалсафий ёндашув бор эди. Ҳар бир нотиқ учун ажратилган беш дақиқа ичида кўп гапни айтиб бўлмайди. Бироқ, менимча, айрим нотиқлар нутқида, БМТ тизими ва фаолият йўналишида нималарни ва қандай қилиб ўзгартириш лозимлиги ҳақидаги ўта мавҳум фалсафабозлик устун эди.

Шунинг учун ҳам, бу йиғин байрам сифатида қандай ўтгани тўғрисида гапириш қанчалик тўғри бўлади, айтишим қийин. Мен у ерда байрамга оид бирон нарса кўрганим йўқ. Учрашувга асосан битта мақсад — ўтган даврга якун ясаш ва БМТ фаолиятини танқидий назар билан таҳлил этиш, бу ташкилотнинг келажагига боғлиқ масалаларни муҳокама қилиш билан band бўлган раҳбарлар йиғилишди. Дарвоқе, бу масала бўйича нуқтаи назар ва ёндашувлар шу қадар кўп эдики, уларни маълум бир доираларга жойлаштириш қийин. Бу ўта масъулият билан қараш лозим бўлган жиддий муаммодир.

Шу нарса кўзга яққол ташланадики, анжуман минбаридан туриб сўзлаган ҳар бир нотиқ бу муаммолар хусусида ўз мамлакатининг келажакдаги манфаатлари нуқтаи назаридан келиб чиқиб сўз юритди. Дунё эса, гарчи у яхлит бўлса-да, ўзининг объектив қонунлари бўйича яшайди. Сайёрамизнинг бир нуқтасида пайдо бўлган уруш эртага унинг нариги томонида алангаланиши мумкин, вабо офати эса жуда қисқа муддат ичида ўз манбаидан юзлаб, минглаб километрларга тарқалишга қодир. Очлик тўғрисида ҳам шундай дейиш мумкин... Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ана шундай фалокат ва ҳалокатларнинг олдини олиш мақсадида ташкил этилган эди.

Бироқ қанча давлат бўлса, шунча фикр-мулоҳаза ҳам бўлади. Шунинг учун ҳам, Африка қитъаси вакиллари ўзларига хос, осиёликлар — бошқачароқ фикр қилади. Американикларнинг ўз ёндашувлари, европаликларнинг ўз ёндашувлари бор, шимол мамлакатлари ўзларининг бошқача фикрига эга. Хуллас, бу ерда қанча давлат бўлса, шунча нуқтаи назар мавжудлиги ойнадагидай акс этиб турибди.

Олам бугунги кунда қитъа манфаатлари бўйича эмас, қайси мамлакат кимнинг таъсири остида экани бўйича бўлинган. Биз илгари икки қутблик дунё ҳақида гапирар эдик, бугунги кунда эса кўп қутблик дунё тўғрисида фикр юритиш лозим бўлади. Шуни ҳам айтиш керакки, айримлар тўртта қутб, бошқалар бешта қутб ҳақида гапиради... Бироқ, ўзидан йирикроқ ва кучлироқ давлатдан ёрдам олаётган ва уларнинг қуллиб-қувватлашидан баҳраманд бўлаётган мамлакатлар ўз истиқболини ҳам шу давлатларда кўриши (гарчи ҳеч ким бу тўғрида ошкора гапирмаса-да) сир эмас-ку. Бу давлатлар маълум гуруҳларга бўлинади. Уларнинг ҳар бири қитъа фикрини эмас, афсуски, маълум қутб таъсири остидаги муайян гуруҳ фикрини ифода қилади. Содда қилиб айтадиган бўлсак, бу — металл буюмларни ўзига чиппа тортиб оладиган магнит ҳаракатига ўхшайди.

Нотиқлар БМТ олдида турган вазифаларга ҳам ўз муносабатларини билдиришди.

Ушбу нуфузли мажлисда қатнашган Ўзбекистон делегациясининг асосий фикри шундай эди: БМТнинг 50 йил мобайнидаги ишларини ҳар томонлама баҳолаш учун мазкур анжуманнинг имкониятлари катта. Иккинчидан, БМТ фаолиятининг ҳозирги даврга мутаносиблиги тўғрисида матбуотда кўп ва хилма-хил фикрлар билдирилмоқда. Шунинг учун бизга ажратилган беш минутлик вақт мобайнида мен Ўзбекистоннинг бугунги асосий муаммолари — нафақат Ўзбекистон, балки Марказий Осиёда, Туркистон заминида яшаётган халқларнинг ҳаёти, тақдири, келажаги ҳар томонлама чамбарчас боғланганини инобатга олиб — шу минтақанинг дардлари тўғрисида, муаммолари тўғрисида гапиришни мақсад қилиб қўйган эдим. Ўйлайманки, шу ниятимга эришдим.

МУХБИР: — Ҳозирги пайтда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фаолиятига ҳар хил қарашлар, ёндашувлар мавжуд. Сиз бу халқаро ташкилотнинг келажагини қандай тасаввур этасиз.

ПРЕЗИДЕНТ: — Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фаолиятини қандай қилиб ривожлантириш, бу борадаги муаммоларни қандай ечиш керак деган масала юзасидан мен уч нуқтага анжуман иштирокчиларининг эътиборини қаратдим.

Биринчи масала: Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фаолиятининг асосини Хавфсизлик Кенгаши белгилайди. Хавфсизлик Кенгашига 5 та давлат доимий аъзо ҳисобланади. Ҳозирги пайтда 187 та давлат БМТга аъзо бўлса-ю, уларнинг ҳаёт-мамотини 5 та давлат ҳал қилиши, албатта, адолатдан эмас. Шунинг учун Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари сафини кенгайтириш масаласини қўйдик.

Яна бир масалага эътибор бериш керак. Япония ва Германия ўз салоҳияти билан бизга катта ёрдам бераётган, тараққиёт даражасига кўра дунё ҳаётига кучли таъсир кўрсата оладиган давлатлар сирасига киради. Улар жуда катта имкониятларга эга. Япониянинг охирги икки-уч йилда Ўзбекистонга берган беғараз, такрор айтаман, беғараз ёрдамини, Ўзбекистонга катта-катта сармоялар олиб келаётганини ҳаммамиз яхши биламиз. Япония мамлакатимизга сармоя олиб келиш билангина чекланиб қолаётгани йўқ. Мана, Орол бўйи муаммоларини ҳал қилиш учун ҳам сидқидилдан ёрдам кўрсатмоқда. Мамлакатимизни ҳар томонлама юксалтиришга кўмаклашмоқда. Масалан, японлик дўстларимиз Алишер Навоий номидаги опера ва балет театримизга тегишли ёрдам кўрсатдилар. Бунга ўхшаш мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Дунё тарихида ва бугунги мавжуд бўлган вазиятда қанчадан-қанча давлатлардан олдин кетаётган ва менинг фикримча, XXI асрга ҳозирданоқ қадам қўйган Япониянинг БМТ Хавфсизлик Кенгашига аъзо бўлмаслиги адолатдан эмас.

Шу нуқтаи назардан Германияга — бирлашган Германияга қарасак, унинг қудрати, имкониятлари қандайлигини ва XXI асрга — истиқболга қандай тараққиёт билан қадам қўяётганини аниқ тасаввур этиш мумкин. Германия ҳам Ўзбекистонга катта ёрдам беряпти. Бу алоқалар келажакда яна ҳам ривожланади. Бу масалада менинг фикрим аниқ: Германия Ўзбекистон билан ҳамкорликдан жуда манфаатдор, ўз навбатида, Ўзбекистон ҳам Германия билан ҳамкорлик қилишдан фақат фойда кўради. Манфаатларимизнинг ўзаро мос келиши, бир-бирига уйғунлиги шуни кўрсатяптики, Германия ва Японияга ўхшаган давлатларнинг БМТ Хавфсизлик Кенгашига доимий аъзо бўлиши бизларга ҳар томонлама наф келтиради.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти жуда катта ташкилот. Жаҳонда юз бераётган воқеаларнинг ҳаммасини назорат қилиш қийин кечмоқда. Кўп жанжаллар — Босния-Герцеговина, Қорабоғ, Тожикистон, Афғонистон, шунингдек, Африка ва Осиёнинг бошқа мамлакатларида бўлаётган можароларни тинчитиш, уларнинг туб сабабларини аниқлаш, уларга таъсир кўрсатиш ғоят мушкул иш. Қарор қабул қилаётганда ўз манфаати йўлида оёғини тираб туриб олган давлатларнинг бошини қовуштириш ҳам ғоят оғир вазифа. Фараз қилингlar, можаро қилаётган иккита давлатни муросаи мадорага келтириш naқадар қийин. Бу ерда эса 187 та давлат бор ва энг ривожланган, кучли-қудратли давлатлар — Америка Қўшма Штатлари, Германия, Франция, Буюк Британия, Хитой, Ҳиндистон, Япония... Ҳар бирининг ўз манфаати бор. Ҳар қайсиси бугунги бўлаётган можароларга ўз кўзи билан қарайди ва аввалambор ўз манфаатини кўзлаб муносабат билдиради. Шуни ҳисобга олсак, бир қарорга келиш, яъни муаммоларни бир ёқадан бош чиқариб ҳал этиш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тарихида, бугунги халқаро ҳаётда энг муҳим воқеа ҳисобланади.

Шунинг учун менинг **иккинчи фикрим** шундан иборат бўлдики, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жанобларининг ваколатларини кенгайтириш керак.

Мисол учун оддий бир оилани олиб кўрайлик. Ҳар қайси оилада битта бош бўлиши керак. Битта одам бош бўлмаса, бу оила отбозор бўлади. Агарки, кенгроқ миқёсда жамоани, қишлоқ ёки туманни, вилоят, минтақа, республикани олсангиз, ягона раҳбар бўлмаса, халқ демократик асосда ваколатини ишониб топширган шу одамга имконият берилмаса, унинг ҳуқуқлари ҳар томонлама жиловлаб ташланса, олижаноб фикрлари, мақсадлари, ҳаракатлари кесиб турилса, бу жамоа, бу кенгаш, бу ташкилот жойида қотиб қолади, унинг ривожини таъминлаш, истиқболга эришиш қийин бўлади.

Шунинг учун Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг раҳбари бўлмиш Бош котибнинг ҳуқуқи кенгроқ бўлиши керак. Албатта, Хавфсизлик Кенгаши, яъни кенгайтирилган таркибдаги Хавфсизлик Кенгаши қарор қабул қилиши лозим. Аммо бу қарорни амалга оширишда, албатта, Бош котибнинг ҳуқуқи анча кенг бўлиши керак.

Учинчи масала. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бутун дунёда рўй бераётган воқеаларни, бутун жаҳондаги мавжуд вазиятни ўз назоратида ушлаб туриши керак. Лекин ер юзида тахминан 5 миллиард аҳоли яшаётган бўлса, бу вазифани эплаш осон иш эмас. Шунинг учун жойлардаги, минтақалардаги халқаро ташкилотлар, ўнга-беш-ўнга давлатларни жамлаган ташкилотлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бевосита раҳбарлигида ва кўмагида иш олиб борсагина уларнинг фаолиятида изчиллик ва тартиб бўлади. Акс ҳолда бир минтақада ўзини халқаро ташкилот фараз қилган ҳар бир уюшма ўзича ишлайверса, бу Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фаолиятига, асосий сиёсатига мос келмаса, бундай ҳолат истиқболга, умумий тараққиётга катта салбий таъсир кўрсатади. Шунинг учун бундай ташкилотларнинг фаолиятини бир-бири билан уйғунлаштириш керак.

Масалан, Африкада, Осиёда шундай ташкилотлар мавжуд. Европада — Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти, араб давлатларида ислом ташкилотлари, Жанубий-Шарқий Осиёда — Тинч океан минтақаси давлатларининг Кенгаши бор. Мазкур ташкилотларнинг барчаси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан уйғун равишда сиёсат олиб бориши керак.

Биз яна бир масалани кўтардик: жойларда БМТнинг ваколатхоналари ишламоқда. Мана, бизда жаноб Холид Малик бошчилигида ваколатхона бор. Ўрни келиб қолгани учун мен мамнуният билан, таъкидламоқчиманки, Холид Малик жаноблари Ўзбекистонга келиб уч йил ичида бизнинг обрўйимизга обрў қўшишда, бизни дунёга таништиришда ва бизга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг кўмагини олиб келишда жуда катта иш қилди. Уни нафақат Тошкентда, балки Ўзбекистоннинг олис-олис жойларида ҳам яхши танийдиган бўлиб қолишди. Демоқчиманки, шундай ваколатхоналарнинг имкониятини кенгайтириш, уларни кучайтириш керак.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти қаерда? Америкада, Нью-Йоркда жойлашган. Ўзбекистон қаёқда, Марказий Осиё қаёқда?! Шунинг учун бу ердаги ташкилотнинг таркиби, албатта, кенгроқ бўлиши керак. Унга ҳам кўпроқ ҳуқуқ бериш ва иқтисодий нуқтаи назардан имкониятларини кенгайтириш керак.

Мен бу учрашувдан олган энг муҳим таассурот — ҳамманинг БМТни ислоҳ қилиш зарурлигини англаб етгани бўлди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бўлмаса, беқарорлик юзага келади, дунё умумий фикрни ишлаб чиқиш имконидан маҳрум бўлади. БМТ барқарорликни таъминлаш, айрим давлатларнинг умумий меъёрлари доирасини писанд қилмай, ўзалдан кетган раҳбарларининг тизгинини тортиб қўйиш учун маълум воситаларга, керак бўлган тақдирда эса ҳарбий куч ишлатиш имкониятига эга. Қолаверса, БМТнинг Низоми мавжуд ва бу ҳужжатга имзо чекканлар уни бажаришга мажбур. Шунинг учун ҳам БМТ Низоми унинг аъзолари зиммасига мажбурият юклайди, БМТ Низоми айрим нарсаларни чеклайди, БМТ Низоми зиддиятли вазиятларни бартараф этиш йўлларини таклиф қилади.

МУХБИР: — БМТни ислоҳ қилиш йўлидаги асосий муаммолар, Сизнинг назарингизда, нималардан иборат?

ПРЕЗИДЕНТ: — Катта ташвиш туғдирадиган асосий муаммо — бир-бирига мос келмайдиган фикрлар хилма-хиллиги ва уларнинг кўплигидир. Табиийки, бу нарса қўшимча қийинчиликлар туғдиради. Шунинг учун ҳам, назаримда, БМТни ислоҳ қилиш — узоқ давом этадиган жараён бўлади. Бу ўринда ҳаммага маъқул тушадиган фармон ёки қарор чиқариб бўлмайди. Бу ислоҳ босқичма-босқич, тадрижий равишда амалга оширилиши керак. Мен бунга қатъий аминман. Инқилоб йўли эса — мулкка ҳам, маънавий дунёга ҳам эга бўлмаган яланғоёқлар йўлидир. Ахир мулк дегани — олтин, пул, уй-жой ва унинг ичидаги бойликкина эмас. Мен бу тушунчага маънавий мулкни ҳам киритаман. Бу мулк моддий мулкка қараганда қимматроқ туради. Шунинг учун ҳам маънавий мулкнинг сифат даражасини кўтариш кўпинча иқтисодий даражани кўтаришдан мураккаброқдир.

Бироқ, бу тушунчалар бир-бири билан ўзаро мустаҳкам боғлиқ. Пировардида одамлар яхши яшай бошлайдиган давр — иқтисодий салоҳиятнинг ўсиши уларнинг маънавий савиясини ҳам кўтаради.

Бу мулоҳазалар — Бирлашган Миллатлар Ташкилоти олдида турган вазифалар ва муаммоларга даxлдор. Бу масалалар бўйича кўп давлатларнинг раҳбарлари ҳам ўз фикрларини билдирди.

МУХБИР: — Муҳтарам Президент! БМТ минбаридан сўзлаган нутқингизда, жаҳонда тинчлик ва барқарорликни таъминлашнинг асосий омилларидан бири минтақавий барқарорликка эришишдир, деган ғояни илгари сурдингиз. Илтимос, шу фикрни кенгроқ шарҳлаб берсангиз...

ПРЕЗИДЕНТ: — Мен ўзимнинг беш минутлик нутқимда Ўзбекистоннинг муаммоларини кенгроқ ифода этишга ҳаракат қилдим. Мен қўйган биринчи масала бу Ўзбекистон жойлашган минтақада тинчлик ва барқарорликни сақлаш. Ўзбекистонда ва шу минтақада яшаётган ҳар қайси оила, ҳар бир инсон шу заминда тинчлик бўлишини хоҳлайди. Кимки юзига фотиҳа тортмасин, тинчлик, омонлик бўлсин, деб тилак тилайди.

(Давоми 2-бетда).

МАҚСАДИМИЗ — ТИНЧЛИК, БАРҚАРОРЛИК, ҲАМКОРЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

Лекин барқарорлик фақат Ўзбекистоннинг ўзига боғлиқ эмас. Атрофимизда қанча давлат бор, қанча турли феъллик, турли мақсадлик одам яшаяпти. Афғонистон можароси, Тожикистондаги жанжаллар, ўзаро тушунмовчиликлар — буларнинг барчаси қанчадан-қанча муаммоларни келтириб чиқармоқда. Ҳозир авжи куз, бу ерда пахта терилпяти, бу ёқда ғалла экилмоқда, мана шу далаларда тақдиримиз ҳал бўляпти. Шундай кунларда эрталаб туриб бугун бир Фарғона ёки Хоразмга бориб келсам, эртага Сурхондарё, Қашқадарёга ё ўзимнинг юртимга ўтсам, деҳқонлар билан, ҳамюртлар билан «ҳормабор бўл» қилсам деб орзу қиламан-у, афсуски, мана шу ташвишли муаммолардан ортиб бўлмайди.

Олдимизда улкан ва масъулиятли вазифалар турибди.

Ҳарбий соҳа бўйича ғоят мураккаб масалаларни ошиғич равишда ҳал этиш лозим.

Бу ёқда пул масаласи ҳам бор. Миллий пулимизнинг қадрини кўтариш, унинг ҳар томонлама харид имкониятларини кучайтириш ва шу орқали одамларнинг истиқболини ойдинлаштириш асосий вазифамиздир. Халқаро валюта фонди билан, умуман, халқаро ташкилотлар билан алоқаларни янада кенгайтириш ҳам долзарб ишлардан ҳисобланади.

Ўзбекистонга кимки келмасин, албатта Президентни кўришни хоҳлайди. Нимага деганда, узоқдан келган одам, албатта, аниқ тасаввурга эга бўлиб, муайян бир кафолат олиб иш кўришга интилади. Бу табиий ҳол. Лекин ҳозир Ўзбекистонга қанчадан-қанча одам келяпти. Уларнинг ҳар қайсиси билан учрашиш, бунга тайёргарлик кўриш, муҳокама қилинадиган масалаларга эътибор бериш ҳам жуда кўп вақт талаб қилади.

Бошқа ишларни, масалан, қўшниларимиз билан ҳамкорлик қилишни олсак. Илгарилари қўшни республикаларнинг ўзаро муносабатлари Москва орқали ҳал этилар эди.

Агар бирон бир иттифоқдош республикада ёнидаги қўшнисига нисбатан муаммо пайдо бўлса, раҳбарлари югуриб Москвага борарди. Кремль юлдузи остида ўтирган катта раҳбарлар эса бундан фойдаланиб, балки шунга шароит туғдириб, муаммони ҳал қилган бўларди-ю, аслида икки республика етакчилари ўртасига зимдан адоват уруғини сепиб қўярди. Токи, булар бирбири билан андармон бўлиб ётсину ягона халоскор ва нажоткори деб Москвани билсин, итоатдан бўйин товламасин!

Бугун энди замон бошқача. Ҳозир арзу дод қилиб ҳеч кимга бормайсан. Агар иккита давлат орасида тушунмовчилик вужудга келган бўлса, бугунги вазиятда албатта ўзаро тил топишиш керак. Дипломатия деган нарса осон иш эмас экан. Буни уюштириш учун, ташкил қилиш учун жуда кўп ўйлаш керак. Ўзаро тил топишиш, одамларни янги замонга чорлаш, даъват этиш, ҳар томонлама кўндириш, ишонтириш... Одамни мажбуран тазйиқ остида ишлатиш мумкин, бунақаси тарихимизда кўп бўлган. Лекин дўстингни, ҳамкорингни, қўшнингни улуғ мақсадлар йўлида йўлдошлик қилишга кўндиришжаҳонда энг масъулиятли ва олижаноб юмушдир. Белни маҳкам бойлаб, халқимга бир хизмат қилай, мардлигимни кўрсатай, деган оламларни қўллабқувватлашимиз, руҳини кўтаришимиз керак.

Мен нима демоқчиман? Айтмоқчиманки, тинчлик, осойишталик тўғрисида гапирганда, муаммолар олдин бошқачароқ эди. Чегарани қўриқлаш, ҳарбий кучларни таъминлаш, тарбиялаш бизнинг ихтиёримизда эмасди. Энди вазият ўзгарди. Бизни қайси томондан хавф кутаётганини олдиндан билмасак, такрор айтаман, олдиндан билмасак, эртага Ўзбекистон остонасида тўсатдан хатар пайдо бўлса, аввало, мен жавобгарман. Албатта, бундай кунлан Худо асрасин. Асрапти ҳам! Атрофимизда табиий офатлар, сиёсий можаролар, қонли тўқнашувлардан озмунча одам озор чекипти, дейсизми. Ахир улар ҳам инсон-ку. Мен халқим номилан, ўз номимдан минг-минг шукроналар айтаманки, Худо бизни ўзи асраяпти. Аввало, Оллоҳ таолонинг ўзи бизни паноҳига олган. Ношукрлик қилмасак, шу тинчликнинг қадрига етсак, марра бизники. Хуллас, БМТ минбаридан айтган яна бир гапим шу бўлдики, бугун дунё миқёсида барқарорликка эришиш учун дастлаб минтақаларда барқарорликни таъминлаш керак. Умумбашарий барқарорлик кичкина минтақада тинчликни сақлашдан бошланади.

Яқинда Ўзбекистонда бўлиб ўтган Марказий Осиёда барқарорлик ва ҳамкорликка бағишланган семинар-кенгашда 31 давлат, шу жумладан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши доимий аъзоларидан 4 таси қатнашди. Кенгашдан чиқарилган асосий хулоса шу бўлдики, аввалambор минтақаларда тинчликни сақлайлик, шу минтақалардаги давлатларнинг бошини қовуштирайлик. Ана шундагина жаҳонда барқарорликни сақлаш мумкин. Боснийдаги аҳволдан ҳаммангиз хабари бор. Сиёсий барқарорликка эришилмаса, бу ердаги можаро учинчи жаҳон урушига айланиб кетиши ҳеч гап эмас. **Бу — биринчидан.**

Иккинчидан. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кўзланган мақсадга қандай эришиши мумкин? Темирни қизиғида бос, дейдилар. Жанжал кўтарилишини кутмасдан, ҳали ўт чиқмасдан ҳаракат қилиш зарур. Жанжал кўтарилса, инсон қони тўкилса, чақалоқлар ўлдирилса, аёллар, оналар хўрланса, ўзаро меҳр-оқибат йўқолиб, одамларни яраштириш қийин бўлади. Ноҳақ тўкилган қон айниқса Шарқда, мусулмон давлатларида ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин. Бизларни қизиққон дейишлари бежиз эмас. Иззат-нафсониятимизга жиндак тегиб қўйилса, эртага биз ёниб кетсак, бу алангани ўчириш маҳол бўлади. Бизнинг табиатимиз шундай. Европада, иқлими совуқ жойлардаги совуқмижоз одамлар буни тушунмайдилар. Ҳазил бўлиб туюлса ҳам аслида бор ҳақиқат шу.

Учинчи масала. Минтақада юзага келган экологик вазият, Орол фожиаси... Қани, имкон бўлса, шу катта минбардан дунё ҳамжамиятига мурожаат қилишдан асло чарчамасдим: эй одамлар, эй халойиқ, эй жаҳон! Кучли давлатлар, халқаро ташкилотлар раҳбарлари! Бугун биз — ўзбеклар, қорақалпоқлар, туркманлар, қозоқлар — шу минтақада яшаётган қирқ миллион халқ бошидан кечираётган азобуқубатлардан огоҳ бўлинглар. Экологик офат зурриётимизга ҳам таъсир этиб, болаларимиз майиб-мажруҳ туғилаётганини сизлар билишларингиз керак. Бугун биргалашиб олдини олмасак, эртага кеч бўлади — бу офат сизларнинг ҳам шўрингизни қуритиши мумкин. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кучли давлатлар, халқаро ташкилотлардан сармоя ундириб, Орол фожиасини бартараф этишга бош-қош бўлиши, биз билан бақамти ҳаракат қилиши керак.

Бу ерда яна бир масала бор. Мен бу гапларни уёқда айтганим йўқ. Беш минутда нимани ҳам айтиш мумкин. Қолаверса, андиша қилдим. Уйингдаги гапни кўчага олиб чиқиш яхши эмас. Мен нима демоқчиман?

Аввало, шу минтақада яшаётган, Орол офатидан бевосита жабрланаётган бешта давлат — Ўзбекистон, Қозоғистон, Туркманистон, Қирғизистон, Тожикистон халқлари ва раҳбарлари аҳил бўлишларини истардим. Марказий Осиёда Хавфсизлик ва барқарорликка бағишланган семинар кенгаш кунлари бешта республика раҳбари Орол бўйича бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилишини мен ниҳоятда хоҳлаган эдим. Чунки шу ҳамфикрлик бўлмаса, биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти вакиллари олдида ким деган одам бўламиз! У ерда Америка Қўшма Штатлари вакиллари ўтирибди, Германия ва бошқа йирик давлатлар вакиллари ўтиришибди. Афсуски, дўстларимиздан бири бу йиғинда иштирок этишни ўзига лозим кўрмади. Орол фожиаси нафақат Ўзбекистоннинг, балки бутун Марказий Осиёнинг фожиаси эканлигини наҳотки бу дўстимиз тушунмаса?!

Танаси бошқа дард билмас, деган гап бор. Орол офатининг нималигини шу минтақада яшаётганлар, аввало, қорақалпоқлар яхши билишади. Биз меҳмондўст халқмиз. Ким бўлишидан қатъий назар, меҳмонни бошимизга кўтарамиз. Лекин улар ҳам бизни тушунишсин-да. Энди шунчаки Оролни томоша қилиб кетиш, ҳамдардлик билдириш, тавсиялар бериш билан иш битмайди. Энди гап бошқача бўлиши керак. Ниятти холис одам бу ерга келганда албатта ўзи билан нимадир олиб келсин, ўзидан нимадир қолдирсин. Оролга оғизда эмас амалда ёрдам берган кишигина инсоний бурчимни бажардим, дея олиши мумкин.

Афғонистонда ўн етти йилдан буён уруш кетяпти. Бундай давомли уруш тарихнинг қайси замонида бўлган — билмадим. Тожикистонда мухолиф кучлар ҳалигача келишиа олмаяптилар. Тожикистон халқи, шу жумладан Тожикистонда яшаётган бир ярим миллион ўзбек аҳолиси хавф остида яшаётганини ҳеч кимни лоқайд қолдирмаслиги керак. Бу ўта муҳим масала.

Боя Босния-Герцоговинани эсладик. Биз тўғри тушунамиз, Европанинг қоқ ўртасида турган давлатда уруш чиқиши хавфли. Лекин Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Боснияга ажратаётган маблағининг мингдан бир қисмини Афғонистонга, Тожикистонга берса, олам гулистон бўларди. Атрофимиздаги давлат раҳбарлари, сиёсий арбоблар тинчлик тўғрисида чиройлик сўзларни жуда кўп гапиришади. Гўё ҳаммалари тинчлик учун курашаётгандай. Амалий ишга келсак... Аравани қуруқ олиб қочмай, аниқ иш билан шуғулланиш пайти етди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минбаридан туриб, мен бир фикрни айтдимки, Ўзбекистон, Марказий Осиёдаги бошқа давлатлар Афғонистонда тезроқ тинчлик ўрнатилишини хоҳлайдилар. Тинчлик бўлса, автомобиль йўллари, темирйўллар қуриб, биз бу мамлакат орқали Ҳинд океанига чиқишимиз мумкин. Мен шу гапни яна такрорламоқчиман: Ҳинд океанига чиқиш Ўзбекистон учун муаммолар муаммосидир! Бир фараз қилинг-а: тўрт томонимизга йўл очилди. Темирйўл билан Шимолга чиқдик, Ғарбга чиқдик, Жанубга ҳам чиқдик. Юкларимизни Ҳинд портларидан денгиз, океанлар орқали хоҳлаган томонга ташиб ўзимизга керакли нарсаларни Ўзбекистонга олиб келдик... Уёғи Япония... Индонезия... Малайзия... Буёқда мусулмон давлатлари, Арабистон дегандай... Орзуга айб йўқ. Худога шукрки, кўп мақсадларимизга эришяпмиз. Агар шу мақсадимизга ҳам эришсак, билмадим... шахсан менинг ҳеч армоним қолмасди. Нега деганда, бу йўл нафақат иқтисодий, сиёсий, керак бўлса маънавий аҳамиятга ҳам эга бўлиши турган гап. Бир эслаб кўринг: буюк аждодимиз — саркарда ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур шу йўллардан ўтмаганми? Ҳиротда яна бир улуғ бобомиз — ҳазрат Мир Алишер Навоийнинг хоки муборақлари бор. Ўша мақбарани бир бора кўзга суртиб тавоф этиш ҳар бир ўзбекнинг армони эмасми?!

Шунинг учун мен БМТ минбаридан айтдимки, бизнинг ниятимиз холис. Афғонистондаги уруш қачон тугаркин деб, илҳақ кутиб турибмиз. Шароит туғилса, биз йўл қурилишини бошлаб юборишга тайёрмиз. Ушбу лойиҳани молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлайдиган банклар ҳозир жуда кўп. Халқаро банклар миллиард-миллиард пул беришга тайёр. Фақат битта нарса — тинчлик керак. Тамом, бошқа нарса керак эмас.

Бугун бир-бирини ўлдириш, отиш билан тирикчилик қилаётган миллион-миллион афғонлар эртага йўл қурилишига ўтади. Ризқини тинч меҳнатдан топиб, бола-чақасини тарбиялайди. Кимки шу лойиҳани қўллабқувватласа, Афғонистоннинг тинчлиги учун курашган бўлади! Кимки қарши чиқса, у одамнинг ўзиям, сўзиям қалбаки, риёкордир! Уларга уруш нима учун керак? Марказий Осиё давлатларини доимо хавф остида сақлаб туриш учун керак.

Ёнимизда уруш олови ёниб турса, биз тинч юришимиз мумкинми? Бор-йўғи саккиз юз километр масофа! Термиздан уёғи ёниб турибди. Бу урушни халқаро кучлар ёрдами билан тезроқ тўхтатиш кераклигини катта-катта минбарлардан кўп гапирганман. Россия давлат раҳбарлари билан учрашганда ҳам қайта-қайта такрорлайман: Амударё қирғоғида қадим-қадимдан умргузаронлик қилган икки халқни бир-биридан ажратиш мумкин эмас.

Термизда бўлганимда одамлардан кўп эшитганман, уларнинг айтишларича, ўша пайтлар кемалар ҳам, кўприклар ҳам бўлмаган, лекин, одамлар бемалол у қирғоқдан бу қирғоққа ўтиб туришган, тўйлар қилишган, қиз бериб, қиз олишган. Ҳужжат текширишлар, автомат ўқталишлар қаерда дейсиз. Қўриқчилар нари борса, ҳа, келин олиб келяпсизларми, бўпти, ўтаверинглар, қўшгани билан қўша қаришсин, дейишар экан. Кейин СССР деган давлат пайдо бўлди, ҳаммаёқ симтиканлар билан ўралди. Боя айтганимиздек, Афғонистонда уруш кетаётганига 17 йил бўляпти. Бу орада бутунлай янги авлод ўсиб етишди. Эътибор беринг-а, ўн етти йил давомида чақалоқ қурол кўтарадиган ўсмирга айланади. Ҳамма даҳшат мана шунда.

Хўш, Афғонистонда уруш нега ҳамон давом этяпти? Нима учун Тожикистонда ҳозирга қадар тинчликка эришилгани йўқ? Урушнинг тўхташидан манфаатдор бўлмаган кучлар Афғонистонга қурол келтиряпти. Шимолдан ҳам, жанубдан ҳам, ғарб томондан ҳам Афғонистонга қурол келаяпти. Миллион-миллион афғоннинг ёстиғи қуриди. Афғонистонда уч ярим миллион ўзбек яшайди, тожиклар, туркманлар яшайди. Улар ҳам қириляпти. Бу хунрезликларнинг ташкилотчилари бўлган йирик давлатлар, давлат арбоблари бор. Уларнинг мулдаоси нима? Афғонистонда тинчлик бўлмаса, Ўзбекистонда ҳам тинчлик бўлмайди. Афғонистонда уруш давом этаверса, Ўрта Осиё давлатлари ҳамиша хавф остида тураверади.

Хўш, тинчлик ўрнатилди ҳам дейлик. Эртага Афғонистон кимнинг измида бўлади, кимга бўйсунади? Афғонистонга кўз тикканларга ана шу савол ҳам тинчлик бермайди. Нима кўп, Афғонистонда қабила кўп. Бир қабила биронта давлатга бориб пул, қурол сўрайди. Қурол, ёрдамни аямайдилар: марҳамат, олинг. Энди ўша давлатдан иккинчи қабила ҳам қурол, пул сўрайди: марҳамат, унгаям беришади. Кўрдингизми, Афғонистоннинг бугунги аҳволи қандай. Жаҳоннинг катта сиёсати гирдобига тушиб қолган бечора бир давлат бўлди бу Афғонистон! Бечора халқ бўлди бу афғон халқи!

Шунинг учун жаҳон ҳамжамияти эътиборини, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо давлатлар эътиборини бу масалага жалб қилиш бизнинг бурчимиз эди. Яна бир бор айтаман: Афғонистонда тинчлик ўрнатилмаса, Ўзбекистонда, мана шу Тошкентда биз хотиржам яшай олмаймиз. Бу — аниқ. Чунки, гиёҳванд моддалар ҳам Ўрта Осиё ҳудудига асосан Афғонистон орқали кириб келмоқда. Бу хавф эртага халқимиз бошига, фарзандларимиз бошига биттан бало бўлиши мумкин.

Бизнинг ҳудудимиздан ўтадиган гиёҳванд моддалар эртага Европада пайдо бўлади. Шунинг учун катта минбарлардан айтишга тўғри келяпти: ў, азиз биродарлар, гиёҳванд моддаларнинг асосий харидорлари сизларда, Европада, дейлик, Петербургда ўтирибди. Сизларда пул кўп. Эҳтиёж бўлмаса бу заҳриқотил шунча йўл босиб Европага келмасди. Сизларда эҳтиёж бор экан, бу ёқда наша экилаверади. Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўрсаларинг ёмон бўлмас эди. СССР парчалангандан кейин ҳар қайси давлат тараққиёт йўлини ўзи белгилади. Демократик йўл танлади. Биронта давлат четдан ёрдам олмасдан, эркин демократик давлат қурмаган, бозор иқтисодига ўтмаган.

Мақсад демократик давлат қуриш, одамлар тафаккурини ўзгартириш, бозор иқтисодига ўтиш экан, бу ишни биз сизнинг ёрдамингизсиз амалга ошира олмаймиз. Демократик давлат қуриш, одамлар тафаккурини ўзгартириш, бозор иқтисодиётига ўтишимиз учун ёрдам керак.

Биз истиқбол тўғрисида, тараққиёт тўғрисида гапирганимизда, ёрдам беринглар деганимизда, Ўзбекистонда янги завод-фабрикалар қуриш, одамларни иш билан таъминлаш, яъники уларнинг турмуш даражасини кўтаришни кўзда тутамиз.

Лекин йирик лойиҳаларни амалга ошириш учун сармоя керак. Ўзбекистонга олиб келинадиган лойиҳалар сизу бизга манфаатли бўлса, марҳамат, олиб келинглар, деб айтдим. Аммо мен бирор жойдан бир доллар ҳам сўраган эмасман, сўрамайман ҳам. Ўзбекистоннинг ўз кучи етарли. Курби етарли. Минг қатла шукрки, Ўзбекистонда яшаётган ҳар қайси инсон — кеча туғилган гўдакдан тортиб қарияларгача, ҳаммаҳамма бошини баланд кўтариб, қаддини ғоз тутиб, ғурур билан айтиши мумкин: бизлар ҳеч қачон тиланчи бўлган эмасмиз, иншооллоҳ, бўлмаймиз ҳам! Худонинг бизга бергани бор.

МУХБИР: — Одатда, биз кенг жамоатчилик дунёдаги сиёсий воқеаларнинг расмий жиҳатидангина хабардор бўламиз-у, уларнинг замиридаги маъно-мазмунни кўп ҳолларда англаб етавермаймиз. Мана шу мураккаб, чигал воқеаларни Сиз жуда теран ва содда таҳлил қилиб бердингиз...

ПРЕЗИДЕНТ: — Одамларимиз, олис-олисларда ўтирган қарияларимиз нима учун шундай сиёсат юритаётганимизни тушуниб етиши учун мен бу гапларни содда, оддий тил билан айтяпман. Бу сиёсатдан кутилган мақсад нима? Президентимиз нима учун шу узоқ жойларга бориб келди? Бизлар ҳам унинг бир учини билайлик, деб туришибди улар. Мен тушунаман: одам тирик экан, ҳаракатда экан, унда қизиқиш бўлади. Шахсан мен учун ана шундай одамлар азиз. Шундай одамлар тушуниб олиши учун мен содда тил билан гапиряпман: бизлар ҳеч қачон тиланчи бўлган эмасмиз, бўлмаймиз ҳам!

Яна бир нарса шуки, бизлар нафақат Европа, балки жаҳон ҳамжамиятига тезроқ киришимиз керак. Агар биз ўз ёғимизга ўзимиз қоврилиб ётсак, ўз минтақамизда ўралашиб қолсак, билингки, бу биз учун катта зарар. Кимки шундай фикр-хаёл билан юрган бўлса, демак унинг фаҳми калта, тушунчаси паст. Тирикчилик, умуман бу дунё олди-берди қурилган. Бундан кўз юмиб бўлмайди.

Шундай экан, бизларнинг муносабатимиз самимий бўлиши керак, чегараларимиз очиқ бўлиши керак. Биз ота-оналаримизга, ҳатто саксондан сакраган қарияларимизга дунёнинг кенглигини кўрсатишимиз керак. Бу — бизнинг фарзандлик бурчимиз. Қурби етарли, бели бақувват одамлар, албатта, ўз йўлини топади. Хоҳлаган жойига боради, боряпти ҳам. Ҳозир имконият катта.

Шу гапларни айтяпман-у, кўз олдимда саксон иккига кириб оламдан ўтган онам гавдаланиб турибди. У Самарқанддан бошқа бирорта шаҳарни кўрган эмас, ҳатто Тошкентни ҳам. Раҳматли онам сингари ўзининг қишлоғидан бир қадам нарига чиқмаган миллионлаб аёлларимиз бор. Бир ўйлаб кўринглар, Европа аёлларидан ёки эркакларидан нимамиз кам? Қайси жиҳатдан ожизмиз? Хизмат юзасидан кўп жойларни бориб кўрипман. Ҳозир ҳам кеча кўрганларим таассуроти остидаман. Халқимизнинг уларга нисбатан анча маданиятли экани сезилди. Шу боис чегарани очишимиз керак, токи биз бошқа юртларга эмин-эркин бориб-келайлик, бошқалар эса бизникига бемалол келиб-кетсин.

МУХБИР: — Нутқингизда Ўзбекистоннинг мустақиллигини мустаҳкамлаш масаласига ҳам тўхтаб ўтдингиз. Бу борада Сиз қайси масалаларни долзарб деб ҳисоблайсиз?

ПРЕЗИДЕНТ: — Мен бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиман. Буни Америкада ҳам айтган эдим. Бу — Россияда пайдо бўлаётган ҳар хил кучлар, ҳаракат ва намойишлардир. Айрим кимсалар Россияни собиқ СССР чегарасида тикламоққа уринишяпти. Соддароқ қилиб айтганда, бу парчаланиб кетган СССРни тиклаш дегани. Олди-кетини ўйламайдиган бу ҳовлиқмалар (улар жуда кўп!) эски коммунистлар, эски ўй-фикрда юрган одамлардир. Улар бир вақтлар партноменклатурага кириб, тўғрироғи, партия тепасига чиқиб олиб айшини суриб юришарди. Ҳар куни Москвага чопиб бориб, қўли кўксида, энди нимани буюрасиз, тақсирим, деб сўрашарди. Улар ҳозир ҳам ўша кунларни қўмсаб, соғиниб юришибди. Уларни биламан, лекин уларнинг даври ўтди, энди қўлларидан ҳеч нарса келмайди. Нега деганда, халқимиз қайси йўл ёруғ, қайси йўл тўғри ва қаерга олиб боришини тушуниб олди. Четда пайдо бўлаётган ана шу хавф тўғрисида бир-икки оғиз гапирмоқчиман.

Ҳовлиқма кимсаларнинг фикри-зикри СССРни тиклаш, бизни унинг таркибига киритиш. Сабаби, собиқ СССР чегарасини Россия чегарачилари қўриқлаётган эмиш. Бизнинг баъзи бир қўшниларимиз бу билан фахрланишмоқда, келажагини ҳам уларга тикмоқда. Аммо катта минбарлардан туриб, бизлар мустақилмиз, дейишади. Чегарани бошқа давлат ҳарбий кучлари билан қўриқлаш, бу мустақиллик далолати эмас, такрор айтаман, мустақиллик далолати эмас. Бу — заифлик далолати.

Ҳозир шундай сиёсат бўляптики, Россия мана шу макондаги давлатлар, яъни Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тенг ҳуқуқли аъзо давлатлар чегарасини ҳимоя қилишга, қўриқлашга ёрдам берар эмиш. Хўш, давлатимиз мустақил бўлса, ўз мустақиллигимизни бутун дунёга эълон этган бўлсак, ўз тақдиримизни ўз қўлимизга олиб, истиқболимизни, иқболимизни ўз хоҳишимизча қураётган бўлсак, нима учун бизларнинг чегарамизни бошқалар қўриқлаши керак? Наҳотки чегарани қўриқлайдиган куч ўзига ҳеч нарса талаб этмаса?! Бу дунёда ҳеч нарса бетаъма бўлмайди. Сенинг чегарангни текинга қўриқлаб берадиган аҳмоқ бор эканми! Ким бунга ишонади? Бу ерда коса тагида нимкоса борлиги кўрга ҳам аён.

Чегарамизда бегоналар тургандан кейин дўстларимиз келсин, бизлар ҳам борайлик, борди-келди қилайлик, очиқ жамият бўлайлик, деган ниятларимиз сароб бўланади. Чунки бизларни қўриқлайдиган чегарачи, аввалambор ўзини қўриқлайди. Ундан кейин айтганим айтган, деганим деган деб туриб олади. Йўлимизни шартта тўсиб олиб, бизларнинг, дейлик, дунё ҳамжамиятига қўшилувимизга ўз кўзи билан қарайди. Маъқул тушса — қўяди, маъқул тушмаса — қўймайди. Бу аниқ гап! Бизлар буни яхши тушуниб олишимиз, тўғри баҳо беришимиз ва олдини олишимиз керак!

Балки баъзи давлатларнинг ўз чегарасини қўриқлашга қурби келмас. Улда очиқдан-очиқ тан олсин, мен заифман деб. Мен мустақилман, ислоҳотни ундоқ олиб боряпман, бундоқ олиб боряпман, одамларимиз яқинда жаннати мамлакатда яшайди, деб мақтанмасин. Майли, бу давлатлар раҳбарларининг номини айтмай қўяқолай. Аммо улар қуруқ мақтаниш ўрнига, ўзларига ўзлари менинг чегарамни бошқалар келиб қўриқласа, қанақасига мен мустақил бўламан, деб савол берса ўринли бўларди. Ўзини қадрлайдиган халқ ҳеч қачон тақдирини биронга боғлаб қўймайди. Бу бор гап.

Яна бир қўшнимиз эса мен нейтрал, яъни бетараф давлат қураман, деб қарибди. Бетараф давлатнинг чегарасини бошқа биров қўриқлаб берадими? Бу қандай бетарафлик бўлади? Ҳеч бир ақлга сиғмайди. Ўзини бетараф деб танитган давлат ўз чегарасига чет мамлакатлар ҳарбий кучларини умуман қўймаслиги керак. Бу оддий ҳақиқат! Агар биз, Туркистон халқлари, аҳил яшасак, чегарамизни бировнинг қўриқлашига ҳожат қолмайди.

Бизларнинг аждодимиз бир, азал-абаддан қариндош, қондош, қисматдош бўлиб келганмиз. Ҳаммамизни Оллоҳнинг ўзи яратган. Унинг ўзи инъом этган беҳад куч, салоҳият, бойликка эга, соҳиб бўла туриб, нима учун четдан посбон чақиришимиз керак?! Ахир биз ҳамма вақт бир-биримизнинг ютуғимиздан қувониб, камчилигимиздан куюниб келганмиз-ку! Нима учун бизлар Худо берган ақлни яхшилик томон ишлатмаймиз, бир-биримиз билан аҳил, оға-ини бўлмаймиз?! Бугун эса замоннинг зўри билан орамизга тортилган чегарани пеш қилиб, давр синовидан ўтган аҳиллигимизга путур етказяпмиз. Чегарамизни ёт одамларга ишониб топширяпмиз. Бу, менимча, Ватан тақдирини қўш қўллаб бировнинг измига беришдан бошқа нарса эмас. Агар биз бирлашсак, биздан зўр куч топилмайди. Менинг бунга ишончим комил.

Биз уруш ҳақида кўп гапирамиз. Аслини айтганда, уруш — бир-бирини қириш, ўлдириш одамзот табиатига ёт нарса. Лекин урушишади. Бунинг сабаби нимада? Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, бошқа йирик кенгаш ва ташкилотлар бунинг олдини олиш учун йилига миллиард-миллиард пул сарфлайди. Аммо урушлар давом этаяпти. Бир кун бўлсин тўхтамаяпти. Нега? Бу офат қачон тугайди? Бунинг сабаблари кўп: очкўзлик, манфаатпарастлик, шуҳратпарастлик, амалпарастлик, жаҳолат, маданиятсизлик ва ҳоказолар. Уруш таназзул юз бераётган жойдан чиқади. Нодон одам давлат тепасига чиқиб олиб, бошқаларнинг ютуғига ҳасад қилиб, ўз нафсини бошқалар ҳисобидан қондирмоққа интилади. Ўз нафсини қондириш учун халқини қирғинбаротга бошлайди. Бу — биринчи сабаб.

Иккинчи сабаб — жаҳолату маданиятсизликда. Маданият устун бўлган жойда уруш чиқмаслиги аниқ. Илму маърифат эъзозланган мамлакатда ҳеч ким уруш ҳақида бош қотирмайди. Чунки илму маърифат инсонни юксакликка кўтаради. XXI асрда, мен ишонаман, маданият учун, илму маърифат учун жонини берадиган ва буни ҳаётининг асосий мақсади қилиб қўядиган янги авлод пайдо бўлади. Биз ана шу авлод учун яшаяпмиз. Биз ана шу олижаноб мақсадларни одамлар қонига сингдириш учун ҳаракат қиляпмиз. Биз кутаётган авлод мана шу бойликни дунёдаги энг катта бойлик деб билса, ҳаётини шунга бахшида этса, билингки, одамзот ёруғ кунларга эришиши муқаррар!

Ватан, Ватан муҳофазаси ҳақида гапирар эканман, айни ўрнида уни хавф остига қўядиган яна бир иллат ҳақида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Шахсан ўзим бу иллатдан жирканаман. Шу иллатга чалинган одамни кўрарга кўзим йўқ. Бу сотқинликдир. Сотқинлик — маккор дўстнинг иши. Мен ҳар қандай ёвузликни сотқинликдан кўраман. Эзгуликка садоқати бўлмаган, бирон нарсага ихлос қўймаган, ишонмаган одам кўрқинчлидир. Табиатида сотқинлиги бор одам раҳбарлик курсисига ўтириб қолса борми, у ерда осойишталик йўқолди деяверинг. Иккита одамнинг, иккита мамлакатнинг орасидаги урушни ҳам айнан шундай одамлар бошлаб беради. Шу боисдан бундай одамлардан огоҳ бўлишимиз керак. Уларга ёнимизда ўрин бўлмаслиги керак. Агар теварак-атрофимиздаги бирор оламда шундай аломатлар сезилаётган бўлса, дарҳол тарбиямизга олиб, уларнинг юрагига эзгулик уруғини қадайлик.

МУХБИР: — Сиз Америка Қўшма Штатларида бир қанча давлат арбоблари, шу жумладан, АҚШ вице-президенти Альберт Гор билан учрашдингиз. Бу учрашувлар Ўзбекистон иқтисоди ва сиёсатига қандай таъсир этади?

ПРЕЗИДЕНТ: — Биз Америка Қўшма Штатлари вице-президенти Альберт Гор таклифига биноан Нью-Йоркдан Вашингтонга ташриф буюрдик. Учрашув учун қисқа фурсат ажратилган бўлса-да, биз кўп масалаларни муҳокама қилдик. Музокаралар яхши ўтди. Икки томонни ҳам мамнун этди. Уларнинг кайфиятидан сездикки, Оқ уй маъмурияти учрашувимиздан талай таассуротлар, кўп саволларга аниқ ва ишончли жавоблар олди, умуман ўзлари учун муҳим хулосалар чиқарди.

Агар Америка-Ўзбекистон алоқалари, муносабатлари тўғрисида гапирадиган бўлсам, биринчи навбатда, унинг ривожига ахборот камлиги сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Айнан ахборот камлиги, етишмаслиги орамизда баъзи бир тушунмовчиликларни келтириб чиқармоқда. Бу ерда ҳам гаразгўй, сотқин кимсалар икки давлат орасига қутқу солмоқда. Орамизни бузиш учун турли бўҳтонлар ёғдирмоқда. Улар бегона эмас, ўзимиздан, ўз орамиздан чиққан одамлар. Улар маълумот камлигидан фойдаланиб, шу ёққа бориб, ўз она Ватани ҳақида ҳар хил бўлмағур гапларни тарқатиб, тирикчилик қилиб юришибди. Нима ҳам дердик, ўзингдан чиққан балога, қайга борасан давога.

Америка энг аввало жамоатчилик тафаккури юксак қадрланиши билан бошқа мамлакатлардан фарқланади. Мен жамоатчилик фикрини назарда тутяпман. Маърифатли дунёда «фуқаролар давлати» деб гапирилмайди. «Фуқаролар жамияти» дейилади. Давлат — бошқа нарса, фуқаролар жамияти бошқа нарса. Бундай жамиятда давлат ташкилотларидан кўра жамоат ташкилотларининг қадри баландроқ туради. Куч ишлатувчи тузилмалар, вазирликлар, маҳаллий ҳокимият давлат ташкилотлари тизимига киради.

Жамоат ташкилотлари эса фуқароларнинг ихтиёрий бирлашиши асосида ташкил топади. Биз бунга эришишга ҳаракат қилмоғимиз лозим. Мен бу ҳақда Олий Мажлисимизнинг биринчи сессиясида гапирган эдим.

Шунинг учун ҳам бизнинг асосий мақсадимиз — бир киши ёки жамоат ташкилотларининг фикри давлат тузилмаларининг фикридан устунроқ бўладиган фуқаролар жамияти қуришдан иборат. Америкада бунга жуда яқин келиб қолинган. У ерда ижтимоий гуруҳларнинг манфаати билан ҳамма ҳисоблашишга мажбур.

Ишбилармонлар билан бўлган учрашувлар менда жуда катта таассурот қолдирди. Улардан бири — АҚШнинг энг йирик банкларидан ҳисобланган ва жаҳон ишбилармонлар оламида муҳим ўрин тутадиган «Чейз Манхэттен банк» атрофида бирлашган гуруҳ вакиллари билан учрашувдир. Бу банк ҳозирда «Кэмикел банк» билан бирлашишга тайёр. Ўшанда уларнинг бойлиги қарийб беш юз миллиард долларни ташкил этади. Ақлни шоширадиган рақам бу. Шундай бойликка эга бўлгандан кейин барча жараёнларга фаол таъсир кўрсатиш, атрофига етакчи фирма ва компанияларни тўплай оладиган марказ ташкил этиш осонлиги ҳам аён. Бироқ, бу учрашув чоғида, мен энг аввало уларнинг Ўзбекистонга бўлган қизиқишини ҳис этдим ва бу ҳол мени жуда мамнун қилди. Бу қизиқиш шу қадар катта эдики, уларнинг барча саволларига жавоб бериб улгура олмадим. Имкони бўлганда бу учрашув узоқ давом этар эди. Мени биринчи галда қойил қолдирган нарса учрашув иштирокчиларининг очиқлиги, Ўзбекистонда бугунги кунда биз қилишимиз мумкин бўлган нарсалардан ҳам кўпроқ нарсани кўриш истаги бўлди. Назаримда, бу жуда ибратлидир.

Иккинчи учрашув — таркибига ишбилармонлар дунёси намояндалари, банкирларгина эмас, АҚШ ташқи сиёсатини ишлаб чиқишга сезиларли таъсир кўрсатадиган одамлар ҳам кирадиган «Америкен интернешнл груп» кенгаши аъзолари билан бўлди. Учрашув иштирокчилари орасида давлатни бошқарган кишилар ҳам, ҳукумат аъзоси бўлган кишилар ҳам бор эди. Очиғини айтганда, бу барча эркин гапирадиган, эркин фикр алмашадиган, мамлакатдагина эмас, унинг ташқарисидаги воқеалар ривожига ҳам таъсир кўрсата оладиган кишилар таклиф қилинадиган учрашув эди. Улар меҳмонларни тўрт томондан «нишонга олади», фикр-мулоҳазаларини бойитиш учун уларнинг «сиқиб сувини ичади».

Назаримда, бу жуда зарур ва фойдали ташкилот. Биз ҳам ўзимизда ана шундай ташкилотни тузишимиз керак. Турли нуқтаи назар ва турли манфаатга эга бўлган кишиларнинг кутилмаган хулосалари истиқбол учун муҳим аҳамиятга эга.

Ахборот тилида, асл манба, деган тушунча бор. Афсуски, жаҳон, хусусан, Америка жамоатчилиги айни пайтда Ўзбекистонда содир бўлаётган воқеалар тўғрисидаги ахборотни иккиламчи манба — Россия оммавий ахборот воситаларидан олишмоқда. Ваҳолонки, Россия оммавий ахборот воситалари тарқатаётган хабарлар, кўпинча, бирёқлама ёки мутлақо бир-бирига қарама-қарши бўлади. Битта газетани ўқисангиз — бир гап, бошқасида эса — бунинг тамомила тескариси. Бундай матбуотда ҳеч қандай масъулиятни ҳис қилмаган ҳолда истаган уйдирмани ёзавериш мумкин.

Ўша учрашувга қайтиб, қайд этмоқчиманки, америкаликлар Ўзбекистоннинг жаҳонда тутган ўрнини, мамлакатимизда қандай жараёнлар юз бераётганини яхши англаб олишди. Мен уларга улкан меҳнат, табиий ва минерал хомашё ресурсларига эга бўлган Марказий Осиё минтақаси бугунги кунда жуда кўп мамлакатлар эътиборини тортаётганини тушунтиришга ҳаракат қилдим. Бу ўринда манфаатлар тўқнашуви ҳам юз бермоқда, яъни айримлар бизни ўз таъсирига олмоқчи бўлмоқда, бошқалар эса бу таъсирни йўқотиб қўймасликка уринмоқда. Яна бошқа бировлар эса, бу ерда эгаллаб олиш мумкин бўлган бўшлиқ ҳосил бўлди, деб ўйламоқда. Бу манфаатлар тўқнашуви портлаш билан якун топиши мумкин бўлган жуда катта хавфдир. Унинг олдини олиш йўли битта: ҳар ким арқонни ўзига қараб тортмаслиги, минтақа халқларига ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш имконини бериш лозим.

Альберт Гор билан учрашганимизда, мен ярим чин, ярим ҳазил оҳангда бир гапни айтдим, уни сизга ҳам айтмоқчиман: «Бизларга мактабда жўғрофияни яхши ўқитишганми ё... билмадим, Ўзбекистонда яшасак ҳам, ҳар қалай, жўғрофияларингизни сизлардан кўра яхши биламиз. Лекин, сизлар Ўзбекистоннинг қаерда жойлашганиниям билмайсизлар». Улар хафа бўлишмади. Ҳаммаси кулишиб, гапингиз тўғри, дейишди. Чунки Қозоғистон қаёқдаю, Ўзбекистон қаёқда — баъзилари шуниям билишмайди.

Очиғини айтганда, Америка маъмурияти сўнгги бир йил давомида Ўзбекистонда олиб борилаётган сиёсат, иқтисодий ислоҳотлар, ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришлар, бизлар қураётган жамият тўғрисида анча хабар топди. Холис маълумотлар етиб бормаган чоғлар бизни менсимагани, менсишни хоҳламагани рост. Ҳозир эса аҳвол бутунлай ўзгарган. Ҳа, кескин ўзгарган. Чунки борди-келдиларимиз, юзма-юз суҳбатларимиз тобора изчил ва мунтазам тус олмоқда. Билвосита эмас, бевосита ахборот олишмоқда. Илк таассуротлари ижобий томонга ўзгармоқда.

Мен ўз олдимга ютуқларимиз ҳақида гапирмаслик вазифасини қўйдим. Кимга керак бўлса, бу минтақада яшаётган одамларнинг ўзидан сўраб билиб олаверсин. Бу энг ишончли ахборот бўлади.

Мен ҳозирги босқичда Ўзбекистон олдида турган муаммолар, хавф-хатарлар тўғрисида сўзлаб беришни лозим топдим. Жаноб Горга бугунги кунда Ўзбекистон хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ тўртта муаммо тўғрисида гапириб бердим. Биз айрим ҳолларда хавфсизликни анча жўн тушунамиз. Ваҳоланки, хавфсизликни жуда кенг миқёсда: инсон хавфсизлиги, жамият хавфсизлиги, атроф муҳит хавфсизлиги, ниҳоят, фуқаролар жамияти хавфсизлиги деб тушунишимиз лозим.

Альберт Гор ўзини қизиқтирган саволларни ён дафтарчасига қайд этиб қўйган экан. Уларнинг барчасига муфассал жавоб олди. Биз Ўзбекистонда амалга оширилаётган ишлар, ўзгаришларни айтдик, режаларимиз билан ўртоқлашдик. Шу орада у Марказий Осиёдаги вазият, Эрон, Афғонистон ва Тожикистон муаммолари, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги аҳвол, бизларнинг Россия билан алоқаларимиз билан қизиқди. Бу масалалар бўйича фикр алмашиб олдик. Жаноб Альберт Гор ҳамма-ҳаммасини қайд этди ва бугун бўлган гапларни эртагаёқ жаноб Клинтонга етказаман, деди. «Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистон ва Марказий Осиёда стратегик манфаатлари бор, шу манфаатларнинг қоқ марказида Ўзбекистон турибди. Бизларнинг минтақангиздаги манфаатимизни ифодалашда Ўзбекистон тутган ўрин катта. Марказий Осиё келажаги, истиқболи, ҳозир амалга оширилаётган ишларни эътиборга олсак, биз фақат Ўзбекистонга суянамиз», деб ваъда берди.

Биз Америка Қўшма Штатлари билан ҳамкорликка фақат буюк давлат билан ҳамкорлик эмас, жаҳонда юз бераётган жуда кўплаб жараёнларга таъсир кўрсатадиган давлат билан ҳамкорлик, деб қараймиз. Биз АҚШнинг суверенитетимизни, ислоҳотлар соҳасида, юртимизга, халқимизга албатта фаровонлик келтирадиган улкан лойиҳаларни амалга ошириш соҳасида юз бераётган тадрижий жараёнларни қўллаб-қувватлашига айниқса, умид боғлаймиз.

Биз диёримизда тинчлик ва барқарорлик мавжуд бўлишини истаймиз. Биз Афғонистондаги уруш ва Тожикистондаги танг вазият ҳудудимизга кўчиб ўтмаслигини истаймиз. Бу ердан 500 ёки 800 километргина узоқликда уруш авжида эканини кўпчилик тасаввур қилолмайди. Одамлар ёнгинамизда минглаб бегуноҳ кишилар ҳалок бўлаётганини, шаҳарлар портлаб, бутун-бутун қишлоқлар вайрон бўлаётганини унутмаслиги керак. Диёримизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталикни қадрлаш ва асраб-авайлаш зарур. Шунинг учун ҳам биз барқарорлик кафолатига эга бўлишимиз, бу ерда тинчлик ва осойишталик ҳукм суришини таъминлашимиз лозим.

Биз ҳамма нарсадан кўпроқ қадрлашимиз лозим бўлган энг муҳим нарса ана шу. Мен бунинг учун зарур бўлган барча нарсани қилишга тайёрман.

• *Ислоҳот одимлари*

ЎЗБЕКИСТОН ЧИҚАРАЁТГАН ТЕЛЕФОН АППАРАТЛАРИ

НАФАҚАТ РЕСПУБЛИКАМИЗ ХОНАДОНЛАРИ ВА МУАССАСАЛАРИДА БАЛКИ, МДҲ ТАРКИБИДАГИ ҚЎШНИ МАМЛАКАТЛАРДА ҲАМ ПАЙДО БЎЛА БОШЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН алоқачилари олдида яқин йиллар ичида телекоммуникация воситаларини ривожлантириш ва замонавийлаштириш борасида катта ва ранг-баранг вазифалар турибди. Ҳукумат томонидан тасдиқланган миллий дастурда 1995 — 2000 йилларда республика шаҳарлари ва қишлоқларида 400 минг рақамли янги АТСлар қуриш, тармоқ қувватини 1,5 баравар ошириб, ҳар 100 киши ҳисобига 10,1 та телефон бўлишини таъминлаш назарда тутилган.

АЛОҚА вазирлиги корхоналари ана шу вазифани амалга ошириш мақсадида ҳозирданоқ бир қатор муҳим масалаларни, жумладан, хорижий фирмалар билан ҳамкорлик асосида ҳал этишга киришдилар. Жанубий Кореянинг «ДЭУтелеком» фирмаси билан ҳамкорликда бундан бир йил илгари Фарғона вилоятида қурилган 50 минг рақамли АТС ишлаб турибди. Шу фирма ҳамкорлигида Сирдарёда қурилган 40 минг рақамли АТС фойдаланишга топшириш арафасида. Наманган алоқачилари «Алкатель» немис фирмаси иштирокида қурилган 11 минг рақамли янги АТСни ва 3 минг линияли шаҳарлараро автомат телефон станциясини ишга туширмоқдалар. Тошкентда 5 минг рақамли янги 36-АТС иш бошлади, 44-АТС эса яқин ойларда ишга тушади. Алоқа объектлари «Алкатель» фирмаси билан ҳамкорликда барпо этилмоқда. Яна бир бошқа машҳур немис фирмаси — «Сименг АГ» Тошкент, Самарқанд ва бошқа шаҳарларда жиддий ишга киришиш ниятида. Янги хорижий шериклар ҳам бу хайрли ишларга қўшилмоқдалар.

Янги ишга туширилаётган ҳамма объектлар рақамли, электрон АТСлар бўлиб, энг замонавий жаҳон андозалари талабларı даражасидадир.

Тошкент ва Андижон заводлари базаларида кабел телефон маҳсулотлари, Урганчдаги алоқа заводи базасида ўзимизнинг рақамли АТСимизни, Тошкентда қурилаётган алоқа заводида янги алоқа йўналишлари очиш аппаратлари ишлаб чиқариш масалалари ҳал этилди. Фақат ўз телефон аппаратларимизни ишлаб чиқариш масаласи очиқ қолган эди.

Тошкентдаги алоқа лойиҳа-конструкторлик бюроси ўз шахсий ишлаб чиқариш базасида кенг доирадаги абонентларнинг ҳамёни кўтарадиган телефон аппаратлари ишлаб чиқаришни зиммасига олди. Жамоа бу борада бирмунча тажрибага эга — бир неча йилдан бери таксафон ва телефон аппаратлари учун айрим қисмлар чиқариб келди.

Энди эса телефон аппаратлари ишлаб чиқаришга қарор қилинди. Ўзбекистондаги ва МДҲ мамлакатларидаги айрим ишлаб чиқарувчилар билан баъзи қисмларни етказиб бериш хусусида битимлар тузилди.

Ригадаги таниқли «ВЭФ-телефон» заводи лойиҳа-конструкторлик бюросига телефон аппаратлари корпусининг пластмассали заготовкасини етказиб бера бошлади. Алоқа лойиҳа-конструкторлик бюроси эса қолган ҳамма технологик ва ишлаб чиқариш жараёнларини ўзи бажармоқда. Ҳамма ишлаб чиқариш участкалари ишчилари ягона технология асосида тайёрлаётган қисмлар малакали ишчилардан ташкил топган йиғув цехида бутланиб, тайёр телефон аппаратларига айлантирилмоқда, сўнг синовдан ўтказиш учун топширилмоқда.

Турли рангдаги бежирим, чиройли Ўзбекистон телефон аппаратлари электрон таркиби жиҳатидан ҳам чет элларникидан қолишмайди. Тошкент тамғаси босилган ана шундай аппаратлардан икки минг донаси ўз харидорлари қўлига тегди. Териладиган рақамлари ҳам дискали, ҳам тугмачали. Янги жорий этилаётган рақамли АТСларда частотали ва импульсли янги аппаратлар тўла самара билан ишлаши лозимлиги ҳисобга олиниб, Малайзиянинг «Сапуро» фирмаси билан ҳамкорликда ана шу такомиллашган буюмларни ишлаб чиқариш ҳам ўзлаштирилди. Шу йилнинг охирида дўконларга камида 10 минг дона аппарат чиқариш мўлжалланди. 1996 йилдан бошлаб эса йилига 100 минг донадан ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда.

Шундай қилиб, абонентларнинг аппаратларга бўлган талабларини тўла қондириш мумкин. Нархи ҳам хориждан келтирилаётганига нисбатан 30-40 фоиз арзон. Шуниси диққатга сазоворки, Ўзбекистоннинг бундай биринчи телефон аппаратлари йирик корхонада эмас, балки конструкторлик бюросининг цехларида ишлаб чиқарилмоқда. Чунки, бу ерда истеъдодли конструкторлар, моҳир муҳандис-техник ходимлар меҳнат қилади. Улар эришган бой тажриба рақобатбардош мураккаб аппаратлар яратиш имконини бермоқда.

Табиийки, алоқа лойиҳа-конструкторлик бюроси жамоасининг ўзига яраша муаммолари ҳам бор. Чунончи, айрим зарур қисмларни ҳозирча МДҲ ва Болтиқбўйи мамлакатларидан олишга мажбур бўлишмоқда. Ҳисоб-китоб қилиш учун эса АҚШ доллари зарур. Уни ўзимизнинг банклардан сўмга олиш ҳозирча осон эмас. Шу боис телефон аппаратлари ишлаб чиқарувчилар банклардан валюта олишни бироз осонлаштириш истагини билдирмоқдалар. Узоқ ўлкалардан харид қилинаётган айрим қисмларни баъзан «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси самолётларида келтиришга тўғри келаётир. Бунинг учун ҳар сафар авиакомпания билан боғланиш ва келишишга тўғри келаётир. Бинобарин, ҳеч қандай имтиёз ҳақида гап бўлиши мумкин эмас, фақат рози бўлсалар бас.

Алоқа лойиҳа-конструкторлик бюроси талаб катта бўлган маҳсулот ишлаб чиқараётгани ҳисобга олиниб, унга баъзи имтиёзлар яратиб берилса мақсадга мувофиқ бўлур эди. Унинг раҳбарлари республикада айрим корхоналар билан биргаликда иш юритиш имконини изламоқдалар. Чунончи, «Реле ва автоматика», «Восток», «Промсвязь», «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмалари билан ҳамкорлик йўлга қўйилди. Маҳаллий телекоммуникациялар учун кўпгина қисмлар бу ерда шу йўл билан ишлаб чиқарилмоқда. Келажакда аппарат ҳамда алоқа тармоқларини ривожлантириш ва фойдаланишда асқотадиган турли-туман қисмларни республиканинг ўзида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин. Бунинг учун ҳамма имкониятлар бор.

А. КУДИНОВ.

Яқинда Самарқанд туманидаги 11-ихтисослашган ўт ўчириш қисми учун янги бино қурилиб фойдаланишга топширилди. Бу ерда хизматчилар учун барча қулайликлар муҳайё. Ўқув хонаси, алоқа маълумотларини қабул қилиш ва дам олиш хоналари бор.

СУРАТДА: ўт ўчирувчилар қисми бошлиғи Ш. Баратов бўлинма хизматчилари А. Муродов, Т. Орипов, Ҳ. Жумаев, Х. Раҳмонов, Х. Султонов, А. Жумаевлар билан; янги бинонинг умумий кўриниши.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ИМОРАТ ҚУРИШДАН ОЛДИН НЕГА ТУПРОҚ ТАРКИБИ ЎРГАНИЛАДИ?

Дарҳақиқат, мазкур институт Архитектура ва қурилиш қўмитасининг ташаббуси ҳамда саъйи ҳаракати билан ташкил этилди. Унда ўндан ортиқ фан доктори, ўттизга яқин фан номзоди ва бир қанча илмий ходимлар, аспирантлар иш олиб бораяпти.

Маълумки, Ўзбекистон ҳудудидаги тупроқлар таркибига кўра ҳар хил: зич, юмшоқ, чўкувчан, туюувчан, қумлоқ, тошлоқ ва шўр тупроқлардир. Шунинг учун ҳам Тошкент шаҳри тупроғи асосида лойиҳаси ишлаб чиқилган иморатни Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида тиклаб бўлмайди ёки Қашқадарёда қад кўтарган бино лойиҳасини айни пайтда Фарғона вилоятида қўллаш мақсадга мувофиқ эмас. Негаки, сўнгги йилларда Ўзбекистон ҳудудида ер ости сувининг кўтарилиши, суғориш ишларининг пала-партиш, яъни режасиз олиб борилиши ва йирик-йирик сув ҳавзаларининг сунъий вужудга келиши натижасида тупроқнинг шўрланиши кескин ортиб кетди. Бу эса меъморчилик иншоотларига салбий таъсир кўрсатаётир. Айниқса, бугунги кунда қад кўтараётган қурилиш иншоотлари лойиҳаси ишлаб чиқилаётганда маҳаллий тупроқ шарт-шароитларининг ҳисобга олинмаслиги, улар талаб даражасида эмас деган хулосага асос бўлаяпти. Хусусан, республикамиздаги кўпгина янги биноларнинг пойдевори зич тупроққа жойлашмаганлиги туфайли уларда дарз кетиш ҳоллари учрамоқда. Ҳатто, баъзи иморатларда қурилиш ишлари тугамасдан туриб чўкиш-ёрилишлар юз бермоқда. Масалан, биргина Тошкент шаҳрининг ўзида 150 га яқин қурилиш иншооти ана шундай ҳолатга келиб қолганлиги ҳақида мутахассисларда асосли далиллар бор. Шубҳасиз, бунинг бари иморат пойдевори қурилаётганда грунт ҳолатларининг бузилишидан дарак бераяпти. Ваҳоланки, уй-жой қуриш учун дастлабки қадамлар ташланиши биланоқ қурувчиларга тупроқнинг меъёрлари маълум булади. Уни зичлаш, пойдеворни ишончли қилиб қўйиш учун режадан ташқари кўпроқ бетон, темир каби қурилиш ашёлари ҳамда ортиқча куч ва меҳнат сарфлашга тўғри келар экан. Аммо бу юмушлар лойиҳада кўрсатилмаганлиги учун қурувчилар эътиборсизлик қилишга мажбур. Қолаверса, қўшимча сарф-харажатлар эвазига иморатлар таннархини янада қимматлашиши уларга ҳам маъқул эмас.

Қурилиш соҳасидаги бу каби номутаносибликларни бартараф этиш билан шуғулланадиган бирор бир илмий жамоатчиликми, марказми тузиш мақсадида Архитектура ва қурилиш қўмитаси мутахассислари кўп елиб-югуришди. Охир оқибатда ер ости иншоотлари илмий-тадқиқоти ва лойиҳалаш-технологияси институтини очишга муваффақ бўлишди.

Айни пайтда институтда ишлар қизғин. Пойтахт метросидаги таъмирлаш ҳамда янгиларини қуриш ишлари ҳам уларнинг эътиборидан четда қолмайди. Институт директори Қосимжон Жўраевнинг айтишича, бу ерга тўпланган олимлар янги қурилаётган бинолар пойдеворини зичлаш, мустаҳкамлаш билангина шуғулланиб қолмасдан, балки Самарқанд, Хива, Бухоро, Шаҳрисабз каби шаҳарлардаги тарихий ёдгорликларнинг шўрланиши, емирилишига қарши илмий изланишлар ҳам олиб боришар экан.

Хуллас, кўриб турганингиздек, ҳамма ишлар ҳали олдинда. Бу ёғини эса вақт кўрсатади.

Ўктам ДЎСТЁР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЙЎЛСОЗЛАР ЙИЛЛИК РЕЖАНИ БАЖАРИШДИ

ҚАШҚАДАРЁ вилоят автомобиль йўлларини қуриш ва ундан фойдаланиш давлат ҳиссадорлик бирлашмаси кўзда тутилган 110 миллион сўмлик ўрнига 120 миллион сўмлик иш бажариб, йиллик режани муваффақиятли уддалашди.

Хомашё тақчиллиги, техника воситалари эҳтиёт қисмларининг етишмаслиги шароитида тадбиркорлик билан иш тутиб ва ички имкониятлардан самарали фойдаланиб 520 км йўл асфальтланди, 62 та йўловчи ташиш автобуслари тўхташ бекатлари бунёд этилди. Аҳоли яшайдиган пунктларда пиёдалар йўлакчалари барпо қилиш топшириғи ҳам ўринлатилди. Айниқса, Қарши — Бешкент шаҳарлари орасидаги энг замонавий талабларга жавоб берадиган йўлнинг иккинчи навбати фойдаланишга топширилгани йўлсозларнинг жиддий ютуғи сифатида баҳоланди.

Бирлашмада бунёдкорлик ишлари қизғин давом этмоқда.

Халил СУЛТОН.

ТАЖРИБА СОБОҒИ

Ўртачирчиқ туманининг «Ҳақиқат» жамоаси хўжалиги кузги дон экиш ишларини авж олдириб юборди. Экин ишларини тез ва соз якунлаш мақсадида техникалар билан таъминланган махсус гуруҳ фаолият кўрсатаяпти.

Ўтган йили кузда жамоа хўжалиги 184 гектар ерга дон экишни режалаштирган эди. Лекин пахта теримининг чўзилиши ва ёғингарчилик бошланиши билан улар кўзлаган мақсадларига эришолмади. Натижада режалаштирилган экин майдонларининг бир қисмига баҳорда уруғ қадашга тўғри келди ва бу йилги ҳосилда унинг таъсири сезилди. Кузги экин майдонларининг ҳар гектаридан 40 центнердан, баҳорги экин майдонларидан эса атиги 12 центнердан ҳосил олинди.

Кузги ва баҳорги экинларнинг ҳосилдорлик фарқини ўз тажрибаларида кўрган ўртачирчиқликлар бу йил шу сабабли ҳам дон экиш ишларини жадаллаштириш тадбирларини кўришяпти. Улар 350 гектарга дон экишни режалаштиришган.

Г. САОДАТОВА.

ЗАРМИТАННИНГ ҚАТИҒИ

Қизилтепа туманидаги Зармитан қишлоғининг қатиғини республикамизда жуда яхши билишади.

Косани ағдарсангиз ҳам тўкилмайди. Бунинг сири ҳануз маълум эмас. Шундай қилиб, сутни қайта ишлайдиган завод ишга туширилди. Ҳозирча заводда 5 турдаги сут маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, туман ҳудудидаги боғча, касалхона ва бошқа эҳтиёжманд муассасаларга жўнатилмоқда. Албатта, савдога ҳам Зармитан қатиғи чиқди.

Т. ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ДАЛАДАН ТЎҒРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

Қорақалпоғистоннинг Тахтакўпир, Қораўзак каби туманларида бу йилги етиштирилган пахта ҳосили далалардан тўғридан тўғри Нукусдаги «Катекс» ҳиссадорлик жамияти бош корхонасига келтирилиб, тўқимачилик мажмуасининг иккинчи дарвозасидан тайёр маҳсулот ҳолида чиқарилмоқда.

Замонавий услубда қурилган мажмуа ўзининг пахта тозалаш, пахта титиш, ип йигириш, бўяш, тўқиш ва тикиш цехларига эгадир. Мажмуада ишлайдиган 1300 нафардан зиёд ишчи хизматчилар 50 дан ортиқ турдаги кийим-кечаклар ишлаб чиқармоқдалар. «Катекс» маҳсулотлари, айниқса, Россия бозорларида ўта харидоргир ҳисобланади.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РЕСПУБЛИКА ИХТИСОСЛАШГАН АКЦИЯДОРЛИК - ТИЖОРАТ БАНКИ "ҒАЛЛАБАНК"

Барча мижозлар ва фуқароларга қуйидагиларни маълум қиладики:

Марказий банкда рўйхатга олинган 1701-сонли гувоҳномага асосан Лоҳутий кўчасидаги, 36-уйда чет эл валюталарини алмаштириш бўйича янги пункт очилди.

Алмашув пункти нақд хорижий валюта билан ҳамма турдаги валюта айирбошлаш операцияларини амалга оширади.

КЕЛАСИ ЙИЛИ ҒАЛЛА МЎЛ БЎЛАДИ

Арнасойда наманганлик ғаллакорлар тажрибаси жорий этилди

МИРЗАЧЎЛ ерларининг этагида жойлашган бу туманда ҳар йили айни парвариш даврида пахтага сув етмай қолади. Бунинг устига вилоят бўйича оқиб келадиган шўр зовур сувлари айни шу туман ҳудудидан ўтиб, Айдаркўлга қуйилади. Бундай табиий ҳолат қатор йиллар давомида ўн минг гектардан зиёд экин майдонининг мелиоратив ҳолатини бузиб, яроқсиз ҳолга келтириб қўйди. Оқибатда пахта ҳосилдорлиги йил сайин камайиб, давлат режаси сурункасига бажарилмай қолаверди.

Бу ҳол нафақат туман ёки вилоят раҳбарияти, балки республика ҳукумати диққатини ўзига жалб этди. Вазирлар Маҳкамаси бу ҳудуднинг иқтисодий аҳволини яхшилашга оид махсус қарор қабул қилди. Бу ишга жуда катта маблағ сарфланиши ҳисобга олиниб, белгиланган тадбирлар аста-секин бажарилаяпти. Туманга Фарғона водийсидан тажрибали мутахассислар келиб, иш бошлашди. Етти ўлчаб, бир кесиб, бамаслаҳат, кенгашиб иш юритилаётганлиги иқтисодий қолоқликдан чиқиш йўлларини қидириб топишга имкон бермоқда.

Эътиборга лойиқ ишлардан бири босқичма-босқич сувли ғаллачиликка ихтисослаштириш бошланганидир. Мутахассислар узоқ кенгашиб, табиий иқлим шароитини, тупроқ таркибини ўрганиб, шундай тўхтамга келишди: кўпроқ майдонларга ғалла экиш керак. Чунки, ғалла пишгунча, Жанубий Мирзачўл каналида сув сатҳи пасаймайди. Иккинчидан, республикамизда ғалла мустақиллигини мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшилади. Бултурги ҳаракат шундан дарак бериб турибди. Арнасойда давлатга сотиладиган ғалла салкам ўн саккиз минг тоннага етказилиб, вилоятдаги ўн битта туман ичида саккизинчи ўрин эгалланди. Бу ёмон кўрсаткич эмас.

Ана шу ғалаба руҳ бердими, ғаллачиликка бу йил астойдил киришилди. Ғалла учун 18,5 минг гектар майдон ажратилди, бу ўтган йилгидан икки ярим баробар кўп. Гектаридан эса камида 30 центнердан ҳосил олиш режалаштирилиб, экишга киришилди.

Яна водийликлар ёрдами қўл келмоқда. Наманган вилоятининг олтита тумани олти минг гектардан зиёд майдонга ғалла экиб беришга икки ёқлама манфаатли шартнома тузди. Унинг шартларига кўра ер-сув, маъдан ўғити, ёқилғи, суғурта харажатлари арнасойликлардан, техника ва ишчи кучи наманганликлардан. Олинган ҳосил эса ўртада тенг бўлинади. Халқимизда гилам сотсанг қўшнингга сот, бир четида ўзинг ўтирасан, деган доно нақл бор. Арнасойликлар бу ҳамкорликдан зарар қилмайдилар. Ишдан чиқиб қолаёзган ерларга қайта ҳаёт бағишлангани, тозаланиб, маданийлашганининг ўзи катта гап.

Биз кечаги бемаврид қор ёққан куни «Олтин водий» ширкатлар бирлашмаси ғаллазорларини Тўрақўрғон тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Одилхон Хужаева билан бориб кўрдик. Экилган майдонларда ям-яшил майсалар кўзга ташланиб қолибди. Бу ерда 850 нафар наманганлик деҳқон ишлаётган экан. Улар минг гектарга ғалла экишибди, 600 гектар ерда пахта етиштириш ниятлари бор экан. Мададкорлар иссиқ уйларини ташлаб келиб, чўл шароитида, дала шийпонларида яшаб меҳнат қилаётганлари ҳар қандай таҳсинга сазовор. Қандай ажойиб халқимиз, ҳеч қачон эскирмас удумларимиз бор, дўст қийин кунда ёрдамга келиши ҳақ экан деган фикрлар хаёлимиздан кечди.

«Қозоғистон» ширкатлар уюшмасининг олис дала шийпонида эгнида тўн, белида белбоғ, андижонча дўппили бир йигит пешвоз чиқди. Танишдик, Султон ака Орипов экан. Балиқчи туманида беш йил каттагина жамоа хўжалигига раислик қилган. Етти фарзанди бор. Икки кенжасини, турмуш ўртоғини олиб, шу кимсасиз чўлда бош ҳосилот бўлиб ишлашга, шийпонда яшашга рози бўлиб келибди.

Элим деб, юртим деб ёниб яшайдиган, ҳалол ишлайдиган одамларни Арнасой даштларида кўрдикми, демак бу яхшиликдан, тўкинчиликдан нишона. Бир юз ўн ғаллакор ўн тўртта ҳайдов трактори, саккизта сеялка ёрдамида бир ярим минг гектар ғалла экиб бўлганига ҳафта ўтибди.

Хайрлашаётганимизда шу одам айтди: «Арнасойда Наманган технологиясини жорий этяпмиз. Насиб этса, келаси йили ғалла мўл бўлади».

Ҳайитбой НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОЧИҚ ТУРДАГИ "ИРБИТ ОЙНА ЗАВОДИ" АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ

ИСЗ

таклиф қилади:

- *эрийдиган натрий силикати (палахса силикат);*
- *ойнали буюмлар (рўзғор ойналари, ойна полотноси);*
- *натрийли суюқ ойна - ГОСТ 13078-81, турли идишларда, 280 килоли бочкалар, 2,5 килоли банкалар, темирйўли цистерналари;*
- *деразы ойналари, қалинлиги - 3 мм ва 4 мм;*
- *гулдор ойна;*
- *идора елими;*
- *саноат бинолари, иссиқхона ва бошқа иншоотларга мўлжалланган саноат ойнаси, қалинлиги - 5 мм;*
- *расмли ва расмсиз ойнадан пардоз плиткалари.*

Божхонада расмийлаштиришни зиммамизга оламиз.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг:
623800, Свердлов вилояти, Ирбит ш., Пролетар кўчаси, 79.
Тел.: (34355) 2-23-30, факс: 2-92-60.

Болгарияда ишлаб чиқарилган

55СТ — АККУМУЛЯТОРЛАРИ

СОТИЛАДИ

Тошкендаги телефон 56-61-19

Фойдаланиш муддати — 6 йил
Завод 12 ойга кафолат беради

• 3-4 ноябрь кунлари Хоразмда Нажмиддин Кубронинг 850 йиллик юбилейи ўтказилади

ИРФОН ВА ЗАКОВАТ ЮЛДУЗИ

Нажмиддин Кубро — тасаввуфнинг машҳур шайхларидан бири, кубравия тариқатининг асосчиси. Унинг ҳаёти, кароматлари, саховату қаҳрамонликлари ҳақида эл орасида кўплаб афсона ва ривоятлар мавжуд. Халқимиз ўзининг бу азиз ва табаррук фарзандини эъзозлаб, асрлар давомида номини хотирасида сақлаб келмоқда.

Нажмиддин Кубро 1145 йилда Хева шаҳрида дунёга келади. Унинг асл номи Аҳмад бин Умар бин Муҳаммад ал-Хевақий ал-Хоразмий бўлиб, «Нажмиддин», «Кубро», «Абулжанноб», «Валийтарош» сўзлари бу зоти мукаррамнинг лақаб, унвон ва куниятидир. Қайд этиш жоизки, бизнинг ота-боболаримиз улуғ инсонларни мартаба ва даражасига муносиб равишда улуғ номлар билан шарафлаб, тилга олишни одат қилган эдилар. Аҳмад бин Умарнинг ўз исмини қўйиб, лақаб ва унвонлар билан эл оғзида машҳур бўлишига сабаб шудир. Абдураҳмон Жомийнинг «Нафаҳотул унс» асарида қайд этилишича, Аҳмад ёшлигидан илм донишга қизиққан, қобилиятли бўлган экан. У Ислом асослари, шариат илмларини жуда тез ўзлаштириб олиб, Хоразмнинг ман-ман деган уламоларидан ўзиб кетади ва илмий баҳсларда барчадан ғолиб чиқади. Шу боис у «Тамматул кубаро», яъни уламоларнинг етуги, улуғвори ва «илм балоси», деган лақабни олади. Бунинг ёнига «Нажмиддин» — «диннинг юлдузи» деган мартаба-унвон қўшилиб, Аҳмад бин Умар шундан кейин Нажмиддин Кубро номи билан машҳур бўлиб кетади. «Абулжанноб» сўзи эса Нажмиддин Кубронинг куниятидир, мазкур сўзнинг маъноси дунёдан парҳез қилган тақводорнинг отаси демакдир, бошқача қилиб айтганда шайхнинг тақво ва тавба посбони эканлигига ишорадир. Жомий ҳазратлари ёзадиларки, Нажмиддин Кубро Искандария шаҳрида муҳаддис уламоларидан ҳадис илмини ўрганиб қайтаётганида, йўлда бир кеча ҳазрати Пайғамбаримизни тушида кўради ва ул зотга мурожаат қилиб: «Менга куният бағишланг» дейди. Ҳазрати Пайғамбар Нажмиддинга: «Сенинг куниятинг Абулжанноб — дунёдан ижтиноб, парҳез этувчи бўлади», деб марҳамат қиладилар. Айтишларича, Нажмиддин шу башоратдан кейин тасаввуфга юз ўгириб, ўзига муносиб пири муршид қидиришга киришади.

«Валийтарош» лақабига келсак, бу сўзнинг маъноси валиларни тарбияловчи демакдир. Зеро, Нажмиддин Кубронинг нафаслари, назарлари шунчалик ўткир бўлганки, қалбларида илҳом-важд жўш урган пайтда кимга назарлари тушса, у валийлик мартабасини топар экан.

Нажмиддин Кубро тахминан 16-17 ёшарлигида Хоразмни тарк этиб, таҳсилни чуқурлаштириш мақсадида Эрон, Миср, Шому Ироқ мамлакатларини кезади. Уни илмга чанқоқ қалби ҳеч тинч қўймас, қаердаки бирор номдор олимнинг овозасини эшитса дарҳол йўлга тушар, гоҳ пиёда, гоҳ от-улов ёки туяда ҳафталаб, баъзан ойлаб йўл босар, қидирган кишисини топиб, ундан сидқидилдан сабоқ оларди. Ва агар кўнгли тўлмаса, ижозат олиб, яна йўлга тушарди. Шайхнинг шогирди Рукниддин Алоуддавланинг хотирлашича, Нажмиддин Кубро Ҳамадон шаҳрида катта бир аллома ҳузурида ҳадис илмини ўрганаётган чоғида Искандария шаҳрида «олий санадлар билан ҳадис биладиган» бошқа бир муҳаддис борлигини эшитиб, Ҳамадондаги устоздан рухсат олиб, зудлик билан Искандарияга қараб жўнайди ва бир ой у ерда илмини пухталаб, устоз алломадан «ижозат» хати олиб орқасига қайтади.

Шу тариқа Нажмиддин Кубро Бағдод, Табриз, Нишопур, Тус, Дизфул шаҳарларидаги атоқли олимлардан шариат илмлари, ҳадис ва тафсирни чуқур ўзлаштириб, донишманд инсон бўлиб етишади. Лекин у эгаллаган илмлар бўлғуси улуғ шайхга ҳали етарли эмас эди. Унинг қалбида руҳий-маънавий камолотга, ғайб асрори, каромат ва кашфу ҳол илми ҳисобланмиш тасаввуф таълимотига иштиёқ зўр эди. Шу боис у шариат илмларини ўрганиш баробарида тариқатдан ҳам хабардор бўлишга интилиб, қатор шайхлар, дарвешлар суҳбатида бўлади, хонақоларда хилват ўтириб, риёзат билан шуғулланади. Манбаларнинг гувоҳлик беришича у илк дафъа Мисрга бориб, шайх Рўзбеҳон ал-Ваззон Мисрийга мурид тушади. Бир неча йил унинг раҳбарлигида тариқат одобини ўрганади, шайхнинг қизига уйланади.

Абдураҳмон Жомийнинг махсус таъкидига биноан Нажмиддин Кубро «донишмад киши бўлганлиги ва ҳеч кимга бўйин эгмаганлиги» сабабли муносиб пири муршид топишга қийналарди. Бовужуд у Ҳамадонда шайх Аммор Ёсир ҳузурига бориб, унинг хизматида бўлади. Аммор Ёсир уни шайх Исмоил Қасрийга тавсия этади. Исмоил Қасрий Нажмиддиндаги такаббурлик, зоҳирий илмларга бино қўйиш майлини синдириб, маънавий-маърифий камолот босқичларига кўтарилишига ёрдам беради. Нажмиддинда ботиний ажойибот пайдо бўлиб, валийлик аломати кўрингач, шайх Исмоил унга иродат ҳирқаси (ёки «хирқаи асл»)ни кийдириб, Хоразмга қайтиб бориб, у ерда тарақатни жорий этишни тавсия қилади. Демак, Нажмиддиннинг буюк сўфий шайх бўлиб етишишида машҳур уч нажиб инсон — Рўзбеҳон Мисрий, Аммор Ёсир ва Исмоил Қасрийларнинг хизмати жуда катта.

Нажмиддин Кубро Хоразмга 1185 йилда қайтиб келади. У бу вақтда қирқ ёшида бўлиб, 25 йилдан ортиқ умрини илм таҳлилига бағишлаган эди. Етуклик, комиллик йўли мана шундай оғир ва машаққатлидир. У Хоразмга қайттач, катта хонақо қурдириб, тариқатда янги бир мактаб — йўналиш ҳисобланмиш Кубравия силсиласини асослади. Унинг қўли остида юзлаб одамлар тарбияланиб, Ислом маърифатидан, илоҳий ирфондан баҳраманд бўлдилар. У кишиларни эзгуликка, илмга, саховат ва мардликка даъват этди. Муридлари орасидан Шайх Мажддиддин Бағдодий, Шайх Сайфиддин Баҳарзий, Шайх Саъдиддин Ҳамавий, Шайх Рукниддин Алоуддавла сингари мусулмон оламига номи кетган валий инсонлар етишиб чиққанлар. У ўзининг амалий фаолияти хулосаларини «Фавойиҳул жамол ва фавотиҳул жалол» («жамол хушбўйликлари ва жалолнинг кашфи») «Ал-усул ал-ашара» («Ўнта усул») номли китобларида жамлаб тасниф этган. Ҳожи Халифа Нажмиддин Кубронинг арабча асарлари сонини саккизта деб кўрсатади. Шайхнинг форс тилида ёзган «Фи одобус солиҳин» («Солиҳлар одобида») номли рисоласи ҳам бор.

Нажмиддин Кубро 1221 йилда Чингизхон тўдаларига қарши жангда шаҳид бўлади. Душман Хоразмга яқинлашганда Муҳаммад Хоразмшоҳ қочиб кеттан, лашкар паро-канда эди. Шайх муридларини жамлаб, уларга қараб бундай дейди: «Машриқдан келган бу бало Машриқу Мағрибни яксон этади, ёндириб кул қилади. Сизлар ҳар бирингиз ўз юртингизга боринг, ўз жонингизни асраш пайида бўлинг». Асҳоб шайхга илтимос қилиб дедилар: «От-уловлар тайёр, агар шайх биз билан ҳамроҳ кетишни ихтиёр этсалар яхши бўларди.» Бунга жавобан у шундай дейди: «Мен бу ерда шаҳид бўламан, менга Хоразмни тарк этишга рухсат йўқ». («Нафоҳотул унс», 405-бет).

Куффор, яъни мўғул аскарлари Гурганжга кирганда, шайх қолган-қутган муридлари билан жангга шайланади. У фирқасининг устидан белбоғ бойлаб, қўйинларини тош билан тўлдиради, қўлига найза олиб, душман қаршисига чиқади. Уларга қараб тош ота бошлайди, бир нечтасини найза билан уриб йиқитади. Унинг устига камон ўқи ёғдирадилар. Бир ўқ келиб кўкрагига тегади. 75 яшар мўйсафид — илоҳий илҳомдан маърифат топиб, қалбларни нурлантирган шайхи кабир ҳолдан тойиб, кучи кетаётганини сезса ҳам, жангни тўхтатмай, душман байроғини ғазаб билан маҳкам тутамлаб олади-да, шу ҳолатда жон беради. Дейдиларким, вафотидан кейин ўнта одам унинг маҳкам қисилган панжалари орасидан байроқни зўрға ажратиб олган.

Улуғ шайх ва донишманд инсоннинг бу қаҳрамонлиги, жасорати душманни ҳам ҳайратта солган. Бу иш авлодларга ибрат бўлди, халқ орасида афсонага айланиб кетди.

Унинг тасаввуф тарихидаги яна бир хизмати — жавонмардлик ғояларини тариқатта жорий этиш бўлди. Аслида бу иш илгари ҳам бўлган, чунончи, Абусаид Абулхайр (XI аср) саховат ва мардликни сўфийлик сифатларидан ҳисоблайди. Бироқ Нажмиддин бу қарашни сўфийлар ҳаётига яна ҳам изчилроқ сингдириб юборди. Натижада мардлик ва поклик, қаҳрамонлик ва фидойилик, маърифат ва жисмоний-руҳий қудрат бирлаштирилди, инсон камолотида ахлоқий юксаклик, ватанпарварлик ғоялари қўшиб ифодаланди.

Нажмиддин КОМИЛОВ,
профессор.

• *Миннатдор қалб изҳори*

УМРИДАН БАРАКА ТОПСИН

Қирқ йилдан ортиқ савдо соҳасида ишлаганман. Нафақага чиққанимга ҳам анча бўлди. Хонадонда ёлғиз қизим билан тураман. Гапнинг индоллосини айтадиган бўлсам, тирикчилигимиз нафақа пулининг орқасидан.

Лекин, ҳар байрамда ҳалол меҳнат қилган одамнинг ўз жамоаси томонидан барибир қадрланишига амин бўламан. Туман савдо ва ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамиятининг вакиллари вақти-вақти билан тез-тез ҳолимиздан хабар олиб туришади. Яқинда ҳиссадорлик жамиятидан вакиллар келиб, маълум миқдордаги озиқ-овқат маҳсулотларини ташлаб кетишди. Жуда хурсанд бўлдик, турмуш ташвишларини унутгандай бўламан.

Илойим, юртимизда саховатпеша инсонлар кўпаяверсин.

Кароматхон БОБОХЎЖАЕВА,
Бўз тумани.

НОЁБ ТОПИЛМАЛАР

Кўҳна Термиз харобаларида қазиш ишлари олиб борган «Ўзбекистон — Франция — Бақтрия» археологик экспедицияси мавсумни якунлади.

Бу ердан турли сопол ва шиша идишлар, ҳайкалчалар, аёллар тақинчоқлари, қадимда зарб этилган тангалар ва бошқа буюмлар топилди.

(ЎзА).

• *Савоб*

«МАДИНА» — НОГИРОНЛАР ҲОМИЙСИ

Меҳр-мурувватга муҳтожларга бирни берсанг, Оллоҳ сенга мингни бераркан. Қўлдан келганча савоб иш қилмоқ ҳар бир мўмин мусулмон учун фарздир.

Мингбулоқ тумани Марказий шифохонасининг биринчи тоифали жарроҳи, «Мадина» тиббий марказининг раҳбари Абдужалил Жўраев ана шундай фикрда. Унинг туман ногиронлар жамиятини ҳомийликка олганлиги боиси ҳам шундан. Ногиронлар, айниқса, ўзгалар мададига муҳтож кишилардан қирқ нафарига алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш, уларни бепул овқатлантириш, дори-дармонлар билан таъминлаш, тиббий марказда даволанишларига имкон яратиш кўп хайрли ишдир. Бундан ташқари етти нафар ногирон тиббий марказда иш бошлашади. Хуллас, ногиронлар ҳар қачонгидан кўпроқ ижтимоий ҳимоя қилинади.

Яқинда ногиронлар учун дастлабки хайрия оши берилди. Катта концерт дастури намойиш этилди. Бундан йиғилганларнинг кўнгли тоғдек кўтарилди. Ногиронлар жамияти раиси Собиржон Деҳқонов мингдан зиёд аъзолари номидан А. Жўраевга миннатдорчилик изҳор этди.

Қосимжон АКБАРОВ,
жамоатчи мухбиримиз.

• Спорт • Спорт • Спорт • Спорт • Спорт • СПОРТ •

ЎЗБЕКИСТОННИ ОСИЁ ЧЕМПИОНАТИ КУТМОҚДА

Миллий терма жамоамиз 12-Осиё ўйинларида ғолиб чиқиб, миллионлаб футболсеварларимизни хурсанд қилган бўлса, бу ажойиб муваффақият билан Осиё қитъаси мутахассисларининг ҳам эътиборини қозонган эди.

Шунинг учун бўлса керак, Африка ва Осиё қитъаларининг энг кучли терма жамоалари ўртасида ўтказиладиган Афро-Осиё кубоги баҳсига ОФК қитъа чемпиони Японияни эмас, балки бизнинг миллий терма жамоамизни тавсия этди. Афро-Осиё кубоги учун дастлабки учрашувда вакилларимиз Нигерия терма жамоасидан мағлубиятга учраган бўлса-да, ўйин мазмуни жиҳатидан футболчиларимиз ўз мухлисларининг олқишига сазовор бўлишди. Томошабинлар ўйин тугагандан сўнг ҳам стадионда футболчиларимизни жўр бўлганча олқишлаганлиги фикримизнинг исботидир. Вакилларимизнинг такрорий учрашувда ҳам муносиб ўйин кўрсатишини тилаган ҳолда, футбол мухлисларини навбатдаги Осиё чемпионати ҳақидаги маълумотлар билан таништирамиз. Зеро, ушбу чемпионатда миллий терма жамоамиз илк бор қатнашадики, унга нафақат бизнинг футболсеварлар, балки бутун Осиё ўзгача қизиқиш билан қараяпти.

Терма жамоамиз саралаш баҳсларини 8-гуруҳда Баҳрейн ва Тожикистон терма жамоаларига қарши ўтказади. Қуръага кўра вакилларимиз дастлабки учрашувни келаси йил баҳорда, яъни 14 апрель куни Тошкентда Баҳрейн терма жамоасини қабул қилиш билан бошлайди. Орадан уч кун ўтгач, баҳрейнлик футболчилар Душанбеда Тожикистон терма жамоасига қарши майдонга чиқишади. Гуруҳ баҳсларининг қолган учрашувларининг ўтказилиши тартиби қуйидагича:

8 май. Тожикистон — Ўзбекистон

26 май. Баҳрейн — Ўзбекистон

31 май. Баҳрейн — Тожикистон

19 июнь. Ўзбекистон — Тожикистон

Осиё чемпионатининг финал қисмида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритиш учун терма жамоамиз гуруҳда фақат ғолиб чиқиши керак. Финал баҳслари кузда Бирлашган Араб Амирликлари мамлакатида ўтказилади. Табиий, майдон эгаси сифатида БАА терма жамоаси саралаш баҳсларида қатнашмайди. Шунингдек, Осиё чемпиони сифатида Япония терма жамоаси ҳам саралаш ўйинларидан озод этилган. Қитъанинг қолган 36 терма жамоаси 10 гуруҳга бўлинган ҳолда ғолиблик учун кураш олиб боришади. Баҳслар 14 апрелдан 19 июнга қадар давом этади. Футбол мухлисларини жамоалар гуруҳларга қандай бўлинганлиги қизиқтириши табиий.

1-гуруҳ: Корея, Тайван, Вьетнам, Гуам.

2-гуруҳ: Хитой, Гонконг, Филиппин, Макао.

3-гуруҳ: Таиланд, Сингапур, Мольдив ороллари, Миянма.

4-гуруҳ: Малайзия, Индонезия, Ҳиндистон.

5-гуруҳ: Эрон, Шри-Ланка, Непаль, Уммон.

6-гуруҳ: Ироқ, Бангладеш, Покистон, Иордания.

7-гуруҳ: Катар, Сурия, Қозоғистон.

9-гуруҳ: Саудия Арабистони, Яман, Қирғизистон.

10-гуруҳ: Кувайт, Ливан, Туркманистон.

Ёшлар ўртасидаги Осиё чемпионати баҳсларига ҳам қуръа ташланди. Чемпионатда 33 мамлакат ёшлар терма жамоалари қатнашади. Дастлаб жамоалар 9та гуруҳга бўлинган ҳолда баҳсларни бошлашади.

Гуруҳ ғолиблари 17-31 октябрь кунлари Кореяга тўпланишиб, финал ўйинларида қатнашишади. Майдон эгаси сифатида кореяликлар саралаш босқичидан озод этилган.

Ёшлар терма жамоамиз 1-гуруҳда БАА, Кувайт ва Қирғизистон ёшлар терма жамоалари билан ғолиблик учун кураш олиб боришади. Қуръа бўйича бошқа гуруҳларга жамоалар қуйдагича тақсимланди:

2 — гуруҳ: Катар, Уммон, Ливан, Туркманистон.

3 — гуруҳ: Саудия Арабистони, Эрон, Қозоғистон, Тожикистон.

4 — гуруҳ: Ироқ, Бангладеш, Мольдив ороллари.

5 — гуруҳ: Сурия, Баҳрейн, Иордания.

6 — гуруҳ: Ҳиндистон, Покистон, Шри-Ланка.

7 — гуруҳ: Таиланд, Малайзия, Макао, Непаль.

8 — гуруҳ: Индонезия, Гонконг, Хитой, Вьетнам.

9 — гуруҳ: Япония, Сингапур, Тайван, Бруней.

Кўриниб турибдики, футболсеварларимизни келаси йил мавсум бошлариданоқ ажойиб учрашувлар, беллашувлар кутяпти. Ўйлаймизки, Ватанимизда футбол равнақи учун ғоят муҳим бўлган бу ҳар икки мусобақаларга терма жамоаларимиз ҳозирданоқ режа асосида пухта тайёргарлик кўриб боришади ва миллионлаб футболсевар ҳамюртларимиз ишончини, меҳр-муҳаббатини қозонишади.

Шу ерда яна бир фикрни айтиб ўтиш жоиз. Мустақиллик шарофати билан футболчиларимиз халқаро майдонга чиқишди. Шундай экан футболчиларимиз ҳам ўз юртларининг содиқ фарзандлари эканлигини халқаро майдонда намойиш этиши лозим. Футболсеварларимиз ҳалиҳануз Европа чемпиони бўлган Дания терма жамоаси аъзоларининг юрт мадҳияси янграганда қўлларини кўксиларига қўйишганча, мадҳияга жўр бўлишганини, Ватанларига чексиз ҳурмат билдиришганини ҳавас билан эслашади. Бундай ҳолни биз яқинда юртимизда меҳмон бўлишган Нигерия футболчиларида ҳам кузатдик. Навбатдаги Осиё чемпионатига ҳозирлик кўриш жараёнида бизнинг футболчилар ҳам юрт мадҳиясини ёд олишларини жуда-жуда истардик. Зеро, терма жамоамиз аъзоларининг юрт мадҳиясини куйлаётганлигини ойнаи жаҳон орқали миллионлаб ҳамюртларимиз кузатишадики, бунинг, айниқса, ёшлар қалбида Ватанга муҳаббат туйғуларини шакллантиришда, юрт билан фахрланиш ҳиссини уйғотишида аҳамияти беқиёсдир.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Таҳририятда учрашув*

ДАВР БИЛАН ҲАМҚАДАМ

Куни кеча «Халқ сўзи» газетаси таҳририятида Ўзбекистоннинг бир гуруҳ атоқли ёзувчи-шоирлари билан газета ижодкор ходимларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида белгилаб берилган вазифалар, иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий ислоҳотлар ҳақида мулоҳаза юритдилар. Улар иқтисодиётни ислоҳ қилиш жараёни ҳамма жойда чуқур илдиз отаётганлиги, ислоҳотлар янги босқичга кирганлигини таъкидладилар. Мамлакат мустақиллик йилларида қандай ютуқларга эришгани, бундан буён қайси йўл билан бориш, нималарга алоҳида эътибор бериш, қайси йўналишларни устивор билиш каби муаммолар юртбошимизнинг ислоҳотлар жараёнида дастуруламал бўлаётган «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» асарида аниқ кўрсатиб берилган. Бу китоб халқимизни янги ишларга руҳлантиряпти.

Ҳозирги кунда мамлакатимизда кечаётган тарихий жараёнда ҳар бир фуқаронинг ўз ўрни, ўз вазифаси бор. Жумладан мамлакатимиз қаламкаш аҳли ҳам ислоҳотларни амалга оширишда ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшишлари керак. Ислоҳотлар тақдири учун масъулликни ҳис қилиш, мустақилликнинг қадр-қимматини ҳаммага чуқур англатишда ижодкорларнинг роли беқиёс.

Учрашувда сўзга чиққан нотиқлар мустақилликка эришилгандан буён жамиятимизда рўй берган туб ўзгаришларни матбуотда ёритиш, мустақиллик берган неъматларни сўз санъати ёрламида намоён этиш, давр қаҳрамонлари ҳаётини, меҳнатини ёритувчи бадиий публицистик асарлар ёзиш каби ўнлаб муҳим масалалар ўзлари олдида кўндаланг турганлигини айтиб ўтдилар.

О. РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: учрашув қатнашчиларининг бир гуруҳи.
З. ТОҒАЙ ўғли олган сурат.

ДИҚҚАТ!

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги республика ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази барча мулкчилик шаклларидаги корхона-ташкилотлар ва жисмоний шахсларга қуйидаги турдаги хизматларни кўрсатади:

- аудиторлик ва молиявий-хўжалик фаолияти текширувчилари;
- бухгалтерия ҳисоботи ва кирим-чиқим нисбати (баланс)ни тузишда ёрдам кўрсатиш,тугатиш ҳайъатининг фаолиятига кўмаклашиш;
- барча мулкчилик шаклларидаги корхона-ташкилотларга малакали ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш;
- Ўзбекистон Республикасининг ҳар қандай ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлари билан таъминлаш юзасидан ахборот-маълумот етказиб бериш;
- дебиторлик қарзларини ундиришда ёрдам кўрсатиш;
- ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва давлат бошқарув идора-маҳкамаларида ҳуқуқий ва жисмоний шахсларнинг қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини ифодалаш ва ҳимоя қилиш;
- ҳуқуқ, молия, солиқ, иқтисодиёт, бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботи соҳасига доир масалалар юзасидан экспертиза хулосаномаларини бериш;
- автомототранспорт воситаларининг қолдиқ қиймати,ташқи кўринишига етказилган зарар, яроқлик даражаси ва таъмирлаш ишларининг қийматини аниқлаш юзасидан экспертиза хулосаномаларини бериш;
- барча мулчилик шаклларидаги корхоналарни барпо этиш учун зарур таъсис ҳужжатларини тайёрлаш ва расмий рўйхатдан ўтказиш;
- ташқи иқтисодий фаолият иштирокчиси сифатида рўйхатдан ўтказиш, валюта ҳисоб рақамини очиш;
- таржима хизматлари;
- ҳуқуқий хизмат, қимматбаҳо қоғозлар билан ишлаш, аудиторлик фаолияти соҳалари мутахассисларини қайта тайёрлаш бўйича қисқа муддатли ўқув курслари.

Манзилимиз:
Тошкент ш.,Себзор к.,1-уй.
Тел.: 40-42-69,40-50-02,40-19-63,40-46-66,
Факс: 40-50-02,40-47-37.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Кенгаши ва
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Ш. Мутаҳҳархон ўғли.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0507. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Босишга топшириш вақти—21.00
Босишга топширилди — 21.30.

1 2 3 4 5 6